

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PŘIPRAVENOST VYBRANÝCH ZOOLOGICKÝCH
ZAHRAD NA KONKRÉTNÍ MIMOŘÁDNÉ
UDÁLOSTI**

Autorka práce: Adéla Lopraisová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2026

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Adéla Lopraisová

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Připravenost vybraných zoologických zahrad na konkrétní mimořádné události

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Preparedness of Selected Zoological Gardens for Specific Emergency Events

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů):

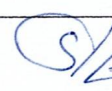
plk. PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben 2025

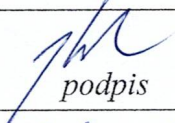
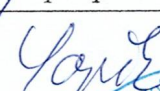
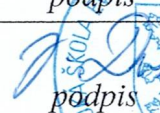
Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit připravenost vybraných zoologických zahrad na konkrétní mimořádné události.

Vedlejším cílem bakalářské práce je zpracovat charakteristiku konkrétních mimořádných událostí ve vztahu k vybraným zoologickým zahradám.

Student: Adéla Lopraisová	28. 4. 2025 datum	 podpis
Vedoucí práce: plk. PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.	22. 5. 2025 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	22. 5. 2025 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	26. 5. 2025 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	27. 5. 2025 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce PhDr. Štěpánu Kavanovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Dále bych chtěla poděkovat ostatním příslušníkům Hasičského záchranného sboru Jihočeského kraje za užitečné rady. Velké díky také patří pracovníkům vybraných zoologických zahrad za poskytnutí potřebných rozhovorů.

ABSTRAKT

LOPRAISOVÁ, A. *Připravenost vybraných zoologických zahrad na konkrétní mimořádné události: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2026. 84 s. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Klíčová slova: mimořádná událost, zoologická zahrada, požár, epizootie, útek zvířete

Bakalářská práce se zabývá připraveností vybraných zoologických zahrad na konkrétní mimořádné události. Pozornost je zaměřena na požár, epizootii a útek zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady. Teoretická část se věnuje vymezení základních pojmů souvisejících s danou problematikou a charakteristice vybraných mimořádných událostí, které mohou zoologické zahrady postihnout. Praktická část je založena na kvalitativním výzkumu realizovaném formou strukturovaných rozhovorů, přičemž v každé ze tří zoologických zahrad byl uskutečněn jeden rozhovor s odpovědnou osobou. Součástí bakalářské práce je také SWOT analýza, která identifikuje silné a slabé stránky připravenosti jednotlivých zoologických zahrad. Bakalářská práce přináší přehled o úrovni připravenosti vybraných zoologických zahrad a identifikuje klíčové oblasti pro její zlepšení.

ABSTRACT

LOPRAISOVÁ, A. Preparedness of Selected Zoological Gardens for Specific Emergency Events: *Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2026. 84 pp. Supervisor: PhDr. Štěpán Kavan, Ph.D.

Key words: emergency event, zoological garden, fire, epizootic, animal escape

The bachelor thesis deals with the preparedness of selected zoological gardens for specific emergency events. Attention is focused on fire, epizootic, and the escape of an animal from an enclosure or the zoo premises. The theoretical part is devoted to defining the basic concepts related to the issue and the characteristics of selected emergency events that may affect zoological gardens. The practical part is based on qualitative research conducted in the form of structured interviews, with one interview carried out in each of the three zoological gardens with a responsible person. The bachelor thesis also includes a SWOT analysis, which identifies the strengths and weaknesses of the preparedness of individual zoological gardens. The bachelor thesis provides an overview of the level of preparedness of selected zoological gardens and identifies key areas for its improvement.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Teoretická část	11
2.1 Ochrana obyvatelstva	12
2.1.1 Integrovaný záchranný systém.....	13
2.1.2 Evakuace	14
2.2 Vybrané mimořádné události ve vztahu k zoologickým zahradám	15
2.2.1 Požár.....	16
2.2.2 Epizootie	19
2.2.3 Útěk zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady.....	22
2.3 Zoologické zahrady.....	23
2.3.1 Zoologická zahrada hl. m. Prahy.....	25
2.3.2 Zoologická zahrada Dvorec u Borovan.....	27
2.3.3 Jihočeská zoologická zahrada Hluboká nad Vltavou.....	28
3 Praktická část	30
3.1 Vyhodnocení rozhovorů.....	30
3.1.1 Vyhodnocení rozhovoru se zoologickou zahradou A	31
3.1.2 Vyhodnocení rozhovoru se zoologickou zahradou B	38
3.1.3 Vyhodnocení rozhovoru se zoologickou zahradou C	45
3.2 SWOT analýza	51
3.2.1 Zoologická zahrada A	51
3.2.2 Zoologická zahrada B	53
3.2.3 Zoologická zahrada C	55
3.2.4 Porovnání SWOT analýz zoologických zahrad A, B a C	57
3.3 Diskuse výsledků	58
Závěr	60
Seznam použitých zdrojů	61

Seznam zkratek	66
Seznam příloh.....	67
Přílohy	68

Úvod

K mimořádným událostem dochází v běžném životě poměrně často. Ať už se jedná o povodně, požáry (způsobené činností člověka nebo vzniklé přirozeně), blackout – výpadek elektrického proudu na určitém území, sněhové kalamity a jiné, na tyto situace musí být lidé náležitě připraveni.

Totéž platí i pro zoologické zahrady, které pečují nejenom o běžné druhy živočichů a rostlin, ale také o druhy ohrožené a vzácné. Zoologické zahrady se mohou setkat s celou řadou mimořádných událostí, mezi které patří již zmíněné požáry, povodně, blackout, sněhové kalamity, ale i epizootie, útěk zvířat z výběhu či celého areálu zoologické zahrady a mnoho dalších.

V současné době se připravenost zoologických zahrad na mimořádné události může jevit jako velmi aktuální a důležitá. Tyto instituce nejsou pouze místem pro rekreaci či pozorování zvířat, ale zároveň plní klíčovou roli v ochraně ohrožených druhů, vědeckém výzkumu a vzdělávání veřejnosti. Kombinace velkého počtu zvířat, zaměstnanců a návštěvníků může však při mimořádné události představovat značná rizika. Proto je nezbytné, aby zoologické zahrady měly jasně definované interní plány, školily svůj personál a spolupracovaly například se složkami integrovaného záchranného systému.

Dobrá připravenost zvyšuje nejen bezpečnost lidí a zvířat, ale také odhaluje případné slabiny v infrastruktuře či organizaci, které je možné do budoucna zlepšit. Naopak nedostatečná opatření mohou vést k vážným následkům – od ztrát na životech a majetku až po ohrožení reputace instituce. Z tohoto důvodu je problematika připravenosti zoologických zahrad na mimořádné události aktuální a nezbytná pro bezpečí lidí i zvířat.

Autorka bakalářské práce se v teoretické části zaměří na vysvětlení základních pojmů a charakteristiku vybraných mimořádných událostí, které mohou zoologické zahrady postihnout. Následně budou vybrané zoologické zahrady představeny. V praktické části bakalářské práce autorka zhodnotí připravenost vybraných zoologických zahrad na konkrétní mimořádné události.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit připravenost vybraných zoologických zahrad na konkrétní mimořádné události. Vedlejším cílem bakalářské práce je zpracovat charakteristiku konkrétních mimořádných událostí ve vztahu k vybraným zoologickým zahradám.

Za účelem naplnění těchto cílů byly stanoveny následující výzkumné otázky:

- 1) Jaká je úroveň připravenosti vybraných zoologických zahrad na konkrétní mimořádné události?
- 2) Jaká preventivní opatření mají vybrané zoologické zahrady zavedena pro řešení konkrétních mimořádných událostí?

Autorka bakalářské práce si na základě záměrného výběru vybrala následující zoologické zahrady, na které se v bakalářské práci zaměří: Zoologická zahrada hl. m. Prahy, Zoologická zahrada Dvorec u Borovan a Jihočeská zoologická zahrada Hluboká nad Vltavou. Hlavním kritériem záměrného výběru byla prokazatelná historická zkušenost vybraných zoologických zahrad s mimořádnou událostí.

Literární rešerše bude vycházet z odborných zdrojů, tj. z odborné literatury, publikací ale také online článků, zaměřených na vybrané mimořádné události, kterými jsou požár, epizootie a útěk zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady, a následně budou představeny vybrané zoologické zahrady jako takové.

K potřebnému získání dat bude využita kvalitativní metoda výzkumu formou strukturovaného rozhovoru s odbornými pracovníky každé vybrané zoologické zahrady. Všechny rozhovory budou vedeny se souhlasem respondentů a k zachování důvěrnosti poskytnutých odpovědí vybraných zoologických zahrad budou jejich názvy ve strukturovaném rozhovoru anonymní.

K vyhodnocení výsledků z již zmíněných rozhovorů bude následně použita tzv. SWOT analýza, která poukáže na slabé a silné stránky připravenosti vybraných zoologických zahrad. V závěru práce autorka případně doporučí zlepšení zmíněné připravenosti.

Přínosem bakalářské práce bude přehled současného stavu připravenosti každé z vybraných zoologických zahrad na konkrétní mimořádné události, který může přispět ke zlepšení nebo alespoň k vyšší informovanosti, díky níž bude mít daná zoologická zahrada přehled o tom, na jaké úrovni se její připravenost a ochrana nachází.

2 Teoretická část

Mimořádné události představují významný faktor ovlivňující bezpečnost a fungování organizací napříč různými oblastmi veřejného života. Zoologické zahrady jsou v tomto ohledu specifickým typem zařízení, kde se setkává velké množství návštěvníků, zaměstnanců i široké spektrum živočišných druhů, často potenciálně nebezpečných. Připravenost na mimořádné události proto tvoří zásadní součást jejich provozu včetně spousty dalšího.

Již zmíněnou připravenost lze chápat jako „zajištění příslušných výkonných složek a jejich výcviku, pomůcek, osob, technických prostředků a financí pro realizaci příslušných scénářů odezvy“¹ nebo „zajištění příslušného vzdělání a přípravy veřejné správy, občanů a dalších zúčastněných a jejich případného materiálně technického vybavení.“² Připravenost je tak nutné vnímat jako soubor vzájemně provázaných opatření, která se uplatňují před vznikem mimořádné události a zásadně ovlivňují její následné zvládnání. Z výše uvedeného rovněž vyplývá, že již zmíněná připravenost představuje jeden ze základních pilířů ochrany osob, zvířat, majetku a dalších chráněných hodnot.

S připraveností je také úzce spjata bezpečnost. Bezpečnost lze chápat mnoha způsoby. Může se například jednat o stav absence nebo přijatelnou míru rizik, která mohou ohrozit životy, zdraví, majetek, infrastrukturu či životní prostředí. Jiná definice může vypadat následovně: „Bezpečnost (angl. safety) je soubor opatření k ochraně a rozvoji lidského systému tj. k ochraně a rozvoji chráněných zájmů.“³ Chráněnými zájmy lze rozumět životy, zdraví, majetek a další.

V kontextu zoologických zahrad zahrnuje bezpečnost také zajištění ochrany zvířat, návštěvníků i zaměstnanců, udržování hladkého provozu zoologické zahrady a schopnost účinně reagovat na mimořádné události, jako jsou úniky a nákazy zvířat, živelní pohromy či například bezpečnostní incidenty způsobené lidskou činností.

¹ PROCHÁZKOVÁ, D. *BEZPEČNOST, KRIZOVÉ ŘÍZENÍ A UDRŽITELNÝ ROZVOJ*. 1. vydání. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 98. ISBN 978-80-86723-97-6.

² PROCHÁZKOVÁ, D. *BEZPEČNOST, KRIZOVÉ ŘÍZENÍ A UDRŽITELNÝ ROZVOJ*. 1. vydání. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. s. 98. ISBN 978-80-86723-97-6.

³ BLÁHA, M., PROUZA, D. *KRIZOVÉ PROJEKTY*. 1. vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. s. 7. ISBN 978-80-86708-44-7.

„Za zajištění bezpečnosti ČR a funkčnost bezpečnostního systému v celé jeho šíři odpovídají orgány státu“⁴ Podle ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky jsou to „ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby,“⁵ mezi které ku příkladu spadají pracovníci v oblasti plynárenských služeb a jiné.

2.1 Ochrana obyvatelstva

Ochrana obyvatelstva je úzce propojena s již zmíněnou bezpečností, neboť obě oblasti usilují o zabezpečení života, zdraví a majetku. Zároveň je velmi důležitá pro zvládání mimořádných událostí včetně těch, které mohou zasáhnout zoologické zahrady, kde je nutné nejen chránit návštěvníky a zaměstnance, ale i chovaná zvířata.

Definice pojmu „ochrana obyvatelstva“: „Nové právní normy, které vznikly v roce 2000, zavádí pojem ochrana obyvatelstva, kde podle zákona o IZS se ochranou obyvatelstva rozumí plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.“⁶

Ochrana obyvatelstva je rozsáhlá oblast, kterou nelze chápat pouze jako plnění úkolů civilní ochrany. Jde také o souhrn činností a povinností orgánů veřejné správy, složek integrovaného záchranného systému i samotných občanů. Jejich cílem je zajistit ochranu života, zdraví, majetku a životního prostředí v souladu s platnými právními předpisy.⁷ V prostředí zoologických zahrad se tato ochrana promítá například do připravenosti na mimořádné události a koordinaci se složkami integrovaného záchranného systému, což zahrnuje prevenci rizik, školení personálu a zajištění bezpečnosti návštěvníků i zvířat.

⁴ KOLEKTIV AUTORŮ. *OCHRANA OBYVATELSTVA A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. s. 12. ISBN 978-80-86466-62-0.

⁵ ČESKO. Ústavní zákon č. 110 ze dne 22. dubna 1998 o bezpečnosti České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/1998/110?zalozka=text>>.

⁶ KOLEKTIV AUTORŮ. *MODUL – A; C; I; krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2021, s. 10. ISBN 978-80-7616-097-2.

⁷ KOLEKTIV AUTORŮ. *OCHRANA OBYVATELSTVA A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. s. 16. ISBN 978-80-86466-62-0.

2.1.1 Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“) a jeho složky jsou vymezeny v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. Integrovaným záchranným systémem se rozumí „koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.“⁸

IZS není samostatnou institucí, sdružením či právnickou osobou, ale systémem práce s nástroji spolupráce a modelovými postupy mezi jeho složkami, který umožňuje efektivní reakci na mimořádné události.⁹ Pokud dojde k situaci, kdy jsou ohroženy životy, zdraví a majetek či životní prostředí, úkolem IZS je tedy zajistit rychlou, účinnou a koordinovanou pomoc, aby bylo případné hrozící nebezpečí co nejefektivněji odvráceno.

Integrovaný záchranný systém je tvořen základními a ostatními složkami. „Základní složky fungují trvale, ostatní složky jsou povolávány v situacích, kdy kapacita, příp. odbornost základních složek nestačí na účinný zásah.“¹⁰

Základními složkami IZS jsou Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky. Základní složky IZS nepřetržitě drží pohotovost, aby mohly přijímat hlášení o mimořádných událostech (dále jen „MU“), vyhodnotit je a okamžitě zasáhnout na místě MU. Za tímto účelem mají složky integrovaného záchranného systému své síly a prostředky systematicky rozmístěny po celém území České republiky.¹¹

Ostatními složkami IZS jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví,

⁸ ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/2000/239?zalozka=text>>.

⁹ KOLEKTIV AUTORŮ. *MODUL – G; integrovaný záchranný systém a požární ochrana*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2020. s. 6. ISBN 978-80-7616-071-2.

¹⁰ KAVAN, Š., BALOUN, J. *Řízení záchranných a zabezpečovacích prací při povodních z hlediska vodohospodářských zařízení*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. s. 23. ISBN 978-80-87472-55-2.

¹¹ KOLEKTIV AUTORŮ. *OCHRANA OBYVATELSTVA A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. s. 22-23. ISBN 978-80-86466-62-0.

havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím.¹²

Součinnost složek IZS je řízena prostřednictvím stanovených postupů a plánů, které určují jejich úkoly, pravomoci a způsob vzájemné komunikace. Spolupráce jednotlivých složek je klíčová pro rychlou a efektivní reakci na mimořádné události, což umožňuje minimalizovat jejich dopady na životy a zdraví obyvatel a na majetek. Koordinace IZS je zajišťována operačním a informačním střediskem generálního ředitelství hasičského záchranného sboru.¹³

V rámci zoologických zahrad odehrávají složky IZS klíčovou roli při řešení mimořádných událostí. Podílejí se na předcházení a odvracení nebezpečí, která mohou ohrozit nejen lidské životy, ale také chovaná zvířata. Jejich působení je proto nezbytné i v této oblasti, a to jak z hlediska zajištění bezpečnosti návštěvníků a personálu, tak z hlediska ochrany zvířat a celkového provozu zoologických zahrad.

2.1.2 Evakuace

V souvislosti s tématem bakalářské práce evakuace v zoologických zahradách představuje specifickou a náročnou součást krizového řízení, neboť zahrnuje nejen bezpečný přesun návštěvníků zoo, ale také zvířat, která mají různou velikost a temperament. Příprava na mimořádné události vyžaduje pečlivé plánování evakuačních tras, zajištění vhodného transportního vybavení a jasné rozdělení rolí mezi zaměstnance. Klíčovou součástí by měla být pravidelná cvičení, která umožňují ověřit účinnost postupů a minimalizovat riziko zranění nebo úniku zvířat během reálné MU. Zároveň dobře připravená komunikace mezi týmy, s návštěvníky i s externími složkami, je nezbytná pro rychlou a bezpečnou evakuaci.

„Evakuace je jedním z nejúčinnějších a nejrozšířenějších opatření, která se používají při ochraně obyvatelstva před případnými následky hrozících nebo vzniklých mimořádných událostí nebo krizových situací.”¹⁴ Představuje soubor organizačních a praktických opatření, jejichž cílem je přesun osob, zvířat, kulturních a technických

¹² KOLEKTIV AUTORŮ. *OCHRANA OBYVATELSTVA A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. s. 23. ISBN 978-80-86466-62-0.

¹³ PROCHÁZKOVÁ, D. *KRIZOVÉ ŘÍZENÍ, HAVARIJNÍ PLÁNOVÁNÍ A OCHRANA OBYVATELSTVA*. 1. vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. s. 64. ISBN 978-80-86708-86-7.

¹⁴ *Evakuace* [online]. 2025 [cit. 2025-11-17]. Dostupné z WWW: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/rady-obyvatelstvu-ochrana-obyvatelstva-evakuace.aspx>>.

hodnot, strojů či materiálů z oblastí ohrožených mimořádnou událostí do bezpečných lokalit. Tato místa zajišťují pro evakuované osoby náhradní ubytování a stravování, pro zvířata dočasné ustájení a pro majetek vhodné skladovací podmínky.¹⁵

V případě ohrožení jsou obyvatelé o nutnosti evakuace informováni prostřednictvím různých mediálních kanálů. Hlavními zdroji zpráv jsou Český rozhlas a Česká televize. Doplňují je regionální zpravodajské servery a místní veřejný rozhlas.¹⁶ Tento způsob komunikace umožňuje, aby informace o evakuaci byly rychle a spolehlivě dostupné širokému okruhu obyvatel včetně návštěvníků zoologické zahrady.

2.2 Vybrané mimořádné události ve vztahu k zoologickým zahradám

Pojem „mimořádná událost“ je definován v mnoha publikacích. „Podle zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů je to škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.“¹⁷

V odborné literatuře se lze setkat s různým členěním mimořádných událostí. Ku příkladu BARLOVÁ a PEŠÁK¹⁸ uvádějí, že jsou MU rozděleny na přírodní mimořádné události a antropogenní průmyslové a ostatní havárie. Naopak BLÁHA a PROUZA¹⁹ rozdělili mimořádné události dle mnoha způsobů. Jedním z nich je dělení podle původu, a to na mimořádné události přírodní, antropogenní a smíšené.

Přírodní mimořádné události lze dále rozdělit zejména na živelní pohromy a hromadné nákazy. Do kategorie živelních pohrom spadají například povodně, zemětřesení, sesuvy půdy, sněhová kalamita, vichřice a další. Hromadné nákazy zahrnují mimo jiné epidemie nebo již zmíněnou epizootii. Antropogenní mimořádné události jsou

¹⁵ KOLEKTIV AUTORŮ. *MODUL – A; C; I; krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2021, s. 112. ISBN 978-80-7616-097-2.

¹⁶ *Evakuace* [online]. 2025 [cit. 2025-11-17]. Dostupné z WWW: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/rady-obyvatelstvu-ochrana-obyvatelstva-evakuace.aspx>>.

¹⁷ BLÁHA, M., PROUZA, D. *KRIZOVÉ PROJEKTY*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. s. 12. ISBN 978-80-86708-44-7.

¹⁸ BARTLOVÁ, I., PEŠÁK, M. *Analýza nebezpečí a prevence průmyslových havárií II. Analýza rizik a připravenost na průmyslové havárie*. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2003. s. 9. ISBN 80-86634-30-2.

¹⁹ BLÁHA, M., PROUZA, D. *KRIZOVÉ PROJEKTY*. 1. vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. s. 12. ISBN 978-80-86708-44-7.

naopak spojeny s lidskou činností a zpravidla představují různé typy havárií či podobných událostí. Zde si lze například představit radiační havárii velkého rozsahu, narušení dodávek elektrické nebo tepelné energie či plynu anebo také závažné narušení veřejného pořádku.²⁰ Toto rozdělení tak poukazuje na to, že mimořádné události mohou mít opravdu různý původ, a proto je nutné k nim přistupovat diferencovaně.

Pro efektivní zvládnání mimořádných událostí je proto nezbytné mít k dispozici systematické postupy, které umožňují rychlou a koordinovanou reakci. Jedním z klíčových nástrojů v této oblasti je havarijní plán, jenž stanovuje konkrétní kroky pro různé typy mimořádných událostí.

Havarijní plán

Havarijní plán „je dokument, ve kterém jsou popsány činnosti a opatření, které vedou ke zmírnění nebo odstranění následků mimořádné události nebo případné havárie.“²¹ Jedním z účelů havarijního plánu je připravenost na konkrétní mimořádné události, ke kterým může dojít.

Podle zákona č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů provádí ministerstvo ve spolupráci s inspekcí a Komisí u zoologické zahrady kontrolu, a to nejméně jednou za 2 roky.²² Provozovatel zoo si musí ke kontrole připravit spoustu dokumentů včetně již zmíněného havarijního plánu pro zajištění organizace v případě požáru, úniku nebezpečného zvířete, živelní pohromy či jiné mimořádné události.²³ Existence havarijního plánu tedy není jen správní formalita, ale praktická nutnost v kontextu zákonných požadavků. Plán umožňuje minimalizovat rizika pro zvířata i návštěvníky a zajišťuje, že zoo splňuje standardy bezpečnosti stanovené zákonem.

2.2.1 Požár

První mimořádnou událostí, kterou si autorka bakalářské práce vybrala, je požár, a to nejen z důvodu jeho vysoké pravděpodobnosti vzniku a závažnosti jeho možných

²⁰ BLÁHA, M., PROUZA, D. *KRIZOVÉ PROJEKTY*. 1. vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. s. 13-14. ISBN 978-80-86708-44-7.

²¹ *Havarijní plánování* [online]. 2025 [cit. 2025-12-04]. Dostupné z WWW: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/krizove-rizeni-a-cnp-havarijni-planovani-havarijni-planovani.aspx>>.

²² ČESKO. Zákon č. 162 ze dne 18. dubna 2003 o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 61. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/2003/162?odkazId=38355155&zalozka=text>>.

²³ *Kontrola zoologické zahrady* [online]. 2026 [cit. 2026-01-09]. Dostupné z WWW: <<https://portal.gov.cz/sluzby-vs/kontrola-zoologicke-zahrady-S10148>>.

následků, ale také s ohledem na historické zkušenosti některých zoologických zahrad s touto MU. Dle vyhlášky Ministerstva vnitra č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci) je požár definován jako „každé nežádoucí hoření, při kterém došlo k usmrcení nebo zranění osob nebo zvířat, ke škodám na materiálních hodnotách nebo životním prostředí a nežádoucí hoření, při kterém byly osoby, zvířata, materiální hodnoty nebo životní prostředí bezprostředně ohroženy.“²⁴

Rozlišují se dva typy požáru, a to lesní požár a požár způsobený činností člověka.²⁵ „Lesní požáry ohrožují rostliny i živočichy; při rozsáhlém požáru jsou spáleny velké části krajiny a zahyne mnoho drobných i větších živočichů.“²⁶ Může vzniknout například v důsledku úderu blesku a řadí se do živelních pohrom.²⁷ Naopak k požáru způsobenému činností člověka dochází buďto neopatrností, ale také úmyslně.²⁸ Současně však může být příčinou požáru také technická závada.

Z uvedených typů požárů mohou oba představovat riziko pro zoologické zahrady, a to v závislosti na jejich umístění a charakteru provozu.

Požár v areálu zoologické zahrady

Požár v areálu zoologické zahrady představuje specifický typ mimořádné události, který se výrazně liší od požáru v běžných objektech. Zoologické zahrady kombinují rozsáhlé venkovní prostory s uzavřenými objekty, jako jsou pavilony, chovná zařízení či technické zázemí. Významným rizikovým faktorem je přítomnost živých zvířat, jejichž evakuace je často časově i technicky náročná a v některých případech zcela nemožná. Zvláštní pozornost je nutné věnovat chovu nebezpečných zvířat, například jedovatých plazů nebo velkých šelem, u nichž může v případě požáru dojít k ohrožení osob i při samotném zásahu jednotek požární ochrany.

²⁴ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Vyhláška č. 246 ze dne 29. června 2001 o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2001, částka 95. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/2001/246?odkazId=63939279&zalozka=text>>.

²⁵ DANIELOVSKÁ, V. *Ochrana člověka za mimořádných událostí pro 1. stupeň ZŠ*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2003. s. 6-7. ISBN 80-7168-864-9.

²⁶ DANIELOVSKÁ, V. *Ochrana člověka za mimořádných událostí pro 1. stupeň ZŠ*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2003. s. 6. ISBN 80-7168-864-9.

²⁷ DANIELOVSKÁ, V. *Ochrana člověka za mimořádných událostí pro 1. stupeň ZŠ*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2003. s. 6. ISBN 80-7168-864-9.

²⁸ DANIELOVSKÁ, V. *Ochrana člověka za mimořádných událostí pro 1. stupeň ZŠ*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2003. s. 7. ISBN 80-7168-864-9.

Vznik požáru v zoologické zahradě může mít závažné následky nejen z hlediska materiálních škod, ale také z hlediska ohrožení zdraví a života osob a zvířat. Mezi nejzávažnější následky patří ohrožení návštěvníků a zaměstnanců zoo, úhyn chovaných zvířat či jejich únik z expozic. Požár může rovněž způsobit značné škody na expozicích a technickém vybavení, což může vést k dlouhodobému omezení nebo úplnému přerušení provozu zoo.

U některých činností, u nichž lze předpokládat složité podmínky pro zásah jednotek požární ochrany, je proto nutné zpracovat zvláštní dokumentaci označovanou jako „Dokumentace zdolávání požárů“. Tento dokument podrobně charakterizuje stav provozované činnosti a s ní spojená rizika z hlediska zásahu jednotek požární ochrany. Před jeho použitím je však nutné ho předložit ke schválení orgánu státního požárního dozoru.²⁹ Obdobná povinnost by se právě mohla vztahovat také na zoologické zahrady, kde se mohou vyskytovat místa se složitými podmínkami pro zásah v případě vzniku požáru. Za tyto složité podmínky lze v zoologických zahradách považovat například budovy s velkým množstvím pater či již zmíněný chov jedovatých plazů. Je však třeba brát v úvahu velikost a členitost areálu zoo a její specifické provozní podmínky. Z výše uvedeného tudíž vyplývá, že zoo může být od této povinnosti osvobozena.

V rámci zajištění požární ochrany je kromě zpracování „Dokumentace zdolávání požárů“ nezbytné věnovat pozornost také průběžnému dohledu nad dodržováním stanovených opatření. Tento dohled je realizován prostřednictvím požárních kontrol, jejichž účelem je ověřovat dodržování předpisů požární ochrany při běžném provozu činností i při chování osob.³⁰ Požárními kontrolám podléhají rovněž zoologické zahrady, kde je s ohledem na členitost prostředí a pohyb návštěvníků nutné dbát na dodržování již zmíněných předpisů.

Přípravenost zoo na vznik požáru by měla spočívat především v důsledném uplatňování preventivních opatření a v pravidelném školení zaměstnanců v oblasti požární ochrany. Součástí této přípravenosti by mělo být také zpracování interních plánů v podobě požárních směrnic či požárních řádů. Důležitou roli hraje rovněž vhodné umístění a dostupnost hasicích přístrojů a dalších prostředků požární ochrany v celém

²⁹ KOLEKTIV AUTORŮ. *MODUL – G; integrovaný záchranný systém a požární ochrana*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2020. s. 12. ISBN 978-80-7616-071-2.

³⁰ KOLEKTIV AUTORŮ. *MODUL – G; integrovaný záchranný systém a požární ochrana*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2020. s. 12. ISBN 978-80-7616-071-2.

areálu zoo. Neméně významná by měla být také spolupráce s Hasičským záchranným sborem České republiky, a to zejména v podobě konzultací, kontrol a případných cvičení zaměřených na zásah v prostorách zoo.

Na základě výše uvedeného lze tedy konstatovat, že požár představuje jednu z nejzávažnějších mimořádných událostí, na které musí být zoologické zahrady připraveny, a to jak z hlediska ochrany osob, tak i chovaných zvířat a majetku.

2.2.2 Epizootie

Druhou vybranou mimořádnou událostí, která bude v bakalářské práci řešena, je epizootie, jež v současné době patří mezi aktuální a diskutovanou problematiku v oblasti ochrany zdraví zvířat. Epizootie je „*hromadná nákaza zvířat*.“³¹ Představuje mimořádnou událost se specifickými dopady na provoz zoologických zahrad, a to zejména vzhledem k chovu ohrožených a exotických druhů, vysoké koncentraci zvířat na omezeném prostoru a každodennímu kontaktu se zaměstnanci i veřejností. Zoologické zahrady by měly být na vznik epizootie připraveny prostřednictvím interních plánů, nastavených bezpečnostních opatření a úzké spolupráce se státní, potažmo krajskou veterinární správou.

Při vzniku epizootie může ministerstvo zemědělství na návrh státní veterinární správy vydat mimořádná veterinární opatření. Státní veterinární správa tato opatření vyhláší na území, které spadá do její působnosti, případně jen v jeho části, a zároveň dohlíží na jejich dodržování.³²

Mezi mimořádné veterinární opatření ku příkladu patří:

- nařízení veterinárního vyšetření či ochranného očkování zvířat,
- nařízení izolace, případně nutné porážky nebo utracení zvířat,
- omezení nebo zákaz přemísťování, prodeje, volného pohybu, porážení zvířat,
- omezení nebo zákaz volného pohybu a styku osob a jiné.³³

³¹ *Biologická ohrožení* [online]. 2025 [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.dzscr.cz/jste-pripraveni/biologicke-ohrozeni/>>.

³² 3.2.2. *Epizootie* [online]. [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=59&head=121&subhead=297>>.

³³ 3.2.2. *Epizootie* [online]. [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=59&head=121&subhead=297>>.

Rychlost šíření, průběh i následky nákazy se liší v závislosti na tom, o jaký konkrétní druh nákazy se jedná.³⁴ „K neznámějším případům epizootie v České republice patří slintavka a kulhavka (SLAK) a chřipka ptáků.“³⁵ Dle názoru autorky bakalářské práce jsou tyto případy epizootie významné i pro zoologické zahrady.

Slintavka a kulhavka

Slintavka a kulhavka „je nebezpečné, vysoce nakažlivé a prudce probíhající onemocnění sudokopytníků.“³⁶ Na našem území toto onemocnění postihuje především skot, ovce, kozy či prasata.³⁷ Slintavka a kulhavka nepostihuje pouze hospodářská zvířata, ale může postihnout i zvířata exotická, kterými jsou například žirafy, velbloudi, antilopy, pakoně a další. K nákaze může dojít nejen u zvířat žijících ve volné přírodě, ale i u zvířat chovaných v zoologické zahradě. Výskyt onemocnění byl také potvrzen i mimo skupinu sudokopytníků, konkrétně u největšího suchozemského savce – slona.³⁸

Šíření tohoto onemocnění probíhá mezi zvířaty jak přímo – zejména vdechnutím viru nebo jeho přijetím ústy, tak i nepřímo. Nepřímý přenos může nastat například prostřednictvím kontaminované obuvi a oblečení, dopravních prostředků, větrem, krmivem zvířat, ale také živočišnými produkty jako je maso, mléko, kůže či vlna.³⁹

Slintavkou a kulhavkou může být nakaženo i zvíře, které nevykazuje žádné příznaky. V jiném případě toto onemocnění probíhá s mírnými klinickými příznaky či v akutních případech bývá průběh onemocnění fatální.⁴⁰ Typickými příznaky jsou v rané fázi například horečka, deprese, snížená konzumace krmiva a puchýřky.⁴¹

³⁴ *Biologická ohrožení* [online]. 2025 [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.dzscr.cz/jste-pripraveni/biologicke-ohrozeni/>>.

³⁵ 3.2.2. *Epizootie* [online]. [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=59&head=121&subhead=297>>.

³⁶ NOVÁK, P., ŠOCH, M. A KOL. *Záchrana zvířat II: zásady manipulace se zvířaty*. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2003. s. 43. ISBN 80-86634-32-9.

³⁷ NOVÁK, P., ŠOCH, M. A KOL. *Záchrana zvířat II: zásady manipulace se zvířaty*. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2003. s. 43. ISBN 80-86634-32-9.

³⁸ *Slintavka a kulhavka: důležité informace* [online]. 03. 04. 2025 [cit. 2026-01-16]. Ministerstvo zemědělství, SVS. Dostupné z WWW: <<https://bezpecnostpotravin.cz/slintavka-a-kulhavka-souhrne-informace/>>.

³⁹ *Slintavka a kulhavka (SLAK). Informace o nákaze* [online]. 2025 [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/slintavka-a-kulhavka/>>.

⁴⁰ NOVÁK, P., ŠOCH, M. A KOL. *Záchrana zvířat II: zásady manipulace se zvířaty*. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2003. s. 43. ISBN 80-86634-32-9.

⁴¹ *Slintavka a kulhavka (SLAK). Informace o nákaze* [online]. 2025 [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/slintavka-a-kulhavka/>>.

Zoologické zahrady by měly v případě výskytu slintavky a kulhavky zavádět preventivní opatření, která zahrnují pravidelnou kontrolu zdravotního stavu zvířat, pozastavení příjmu nových jedinců či umístění dezinfekčních rohoží u vstupů do areálu zoologické zahrady.

Vzhledem k vysokému nebezpečí této nákazy, její snadné přenositelnosti a závažným následkům, je vhodné přistoupit k likvidaci ohniska onemocnění prostřednictvím utracení a následného neškodného odstranění vnímavých hospodářských zvířat.⁴² Ohnisko nákazy musí být neprodleně izolováno od okolního prostředí a uzavřeno pro veškerý pohyb a přesuny zvířat, osob i dopravních prostředků. V okolí ohniska jsou vymezena ochranná pásma (3 a 10 km), ve kterých jsou v souladu s pokyny pracovníků veterinární správy realizována stanovená ochranná a zdlávací opatření.⁴³

Ptačí chřipka

Ptačí chřipka (dříve nazývaná jako klasický mor drůbeže) je „*onemocnění ptáků způsobované chřipkovými viry typu A, které postihuje primárně ptactvo a pouze výjimečně může být přeneseno na některé druhy savců.*“⁴⁴ Přenáší se ptačím trusem nemocných ptáků. Lidé se mohou nakazit pouze při přímém kontaktu s infikovaným ptactvem či jeho exkremty – výkaly, peřím aj.⁴⁵

Onemocnění se u ptáků projevuje například otupělostí, načepýřeným peřím, dýchacími potížemi, sníženou konzumací krmiva a u vajec se často objevuje tenká a deformovaná skořápka. Některé druhy ptáků mohou vykazovat i příznaky podobné nachlazení, například kýchání.⁴⁶

V zoologických zahradách představuje ptačí chřipka významné riziko především pro ptačí expozice, protože se nákaza může rychle šířit mezi jednotlivými voliéry. Z tohoto důvodu by měly zoologické zahrady zavádět preventivní opatření, která zahrnují pravidelné zdravotní kontroly ptáků, karanténu nově příchozích jedinců či pozastavení

⁴² NOVÁK, P., ŠOCH, M. A KOL. *Záchrana zvířat II: zásady manipulace se zvířaty*. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2003. s. 44. ISBN 80-86634-32-9.

⁴³ NOVÁK, P., ŠOCH, M. A KOL. *Záchrana zvířat II: zásady manipulace se zvířaty*. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2003. s. 44. ISBN 80-86634-32-9.

⁴⁴ 3.2.2. *Epizootie* [online]. [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=59&head=121&subhead=297>>.

⁴⁵ *Ptačí chřipka – informace pro veřejnost* [online]. 2025 [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/ptaci-chripka-influenza-drubeze/informace-pro-verejnost/>>.

⁴⁶ *Ptačí chřipka – informace pro veřejnost* [online]. 2025 [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.svscr.cz/zdravi-zvirat/ptaci-chripka-influenza-drubeze/informace-pro-verejnost/>>.

příjmu jedinců nových, důslednou dezinfekci voliér a prostorů a používání ochranných pomůcek zaměstnanci. V případě výskytu podezření na nákazu je nutné okamžitě informovat krajskou veterinární správu a postupovat podle jejích pokynů.⁴⁷ Při potvrzení nákazy se vyhláší ohnisko a ochranná pásma, v jejichž rámci se uplatňují dle pokynů pracovníků veterinární správy ochranná a zdlouhavá opatření.⁴⁸ „V případě, že jsou nakaženy chovy drůbeže, provádí se jejich likvidace a dezinfekce dotčených objektů.“⁴⁹

U člověka je riziko nákazy při dodržení základních ochranných pravidel minimální. Je však nutné se vyvarovat všech zbytečných kontaktů s podezřelými zvířaty, uhynulými jedinci, ale i například s jejich trusem, peřím atd.⁵⁰ Pokud je však člověk nakažen, příznaky onemocnění jsou podobné běžné chřipce.⁵¹

2.2.3 Útěk zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady

Autorka bakalářské práce si jako poslední MU vybrala útěk zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady, neboť se jedná o specifický typ mimořádné události, který může mít dopady na bezpečnost návštěvníků, zaměstnanců zoo i obyvatel v jejím okolí. Závažnost této mimořádné události je ovlivněna především druhem uniklého zvířete, jeho velikostí, mírou agresivity a schopností pohybu mimo kontrolovaný prostor. Zvláště rizikový je útěk nebezpečných zvířat, mezi která patří zejména velké šelmy, primáti, sloni nebo jedovatí plazi.

K útěku zvířete může dojít z různých příčin. Mezi nejčastější patří technické selhání zabezpečovacích prvků výběhů a expozic, například poškození oplocení nebo uzamykacích mechanismů. Další významnou příčinou je lidský faktor, a to především nedodržení provozních postupů, nedostatečná kontrola uzávěrů nebo pochybení zaměstnanců při manipulaci se zvířaty. Riziko útěku může být rovněž zvýšeno vlivem povětrnostních podmínek, jako jsou silné bouře, přívalové deště nebo povodně, které mohou narušit technický stav výběhů. Nelze opomenout ani úmyslné jednání třetích osob, například vandalismus nebo neoprávněný vstup do zázemí zoologické zahrady.

⁴⁷ Ptačí chřipka – informace pro veřejnost [online]. 2025 [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.svsr.cz/zdravi-zvirat/ptaci-chripka-influenza-drubeze/informace-pro-verejnost/>>.

⁴⁸ NOVÁK, P., ŠOCH, M. A KOL. *Záchrana zvířat II: zásady manipulace se zvířaty*. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2003. s. 45. ISBN 80-86634-32-9.

⁴⁹ 3.2.2. *Epizootie* [online]. [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=59&head=121&subhead=297>>.

⁵⁰ Ptačí chřipka – informace pro veřejnost [online]. 2025 [cit. 2025-11-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.svsr.cz/zdravi-zvirat/ptaci-chripka-influenza-drubeze/informace-pro-verejnost/>>.

⁵¹ Ptačí chřipka [online]. 2025 [cit. 2025-11-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.ockovacentrum.cz/cz/ptaci-chripka>>.

Následky útěku zvířete mohou být velmi závažné. V první řadě může hrozit ohrožení zdraví a života osob nacházejících se v areálu zoologické zahrady nebo v jejím bezprostředním okolí. V případě útěku nebezpečného zvířete může být nutné přistoupit k okamžitému omezení pohybu návštěvníků, evakuaci části či celého areálu zoo nebo k jeho úplnému uzavření. Tyto postupy odpovídají základním principům ochrany obyvatelstva (viz kapitola č. 2.1). Útěk zvířete může rovněž vést k materiálním škodám a k negativním dopadům na samotné zvíře, které se v neznámém prostředí může chovat stresově a nepředvídatelně.

Zoologické zahrady by měly průběžně kontrolovat technický stav výběhů a expozic a mít zpracované interní postupy a plány, které stanovují konkrétní kroky při zajištění útěku zvířete. Zároveň zoologické zahrady úzce spolupracují s některými složkami IZS, zejména s Policií České republiky nebo Hasičským záchranným sborem České republiky. Nedílnou součástí řešení mimořádných událostí je také spolupráce s orgány veterinární správy, jejichž úkolem je ochrana zdraví zvířat i lidí.

Významným prvkem zvládnutí útěku zvířete je připravenost zaměstnanců zoologické zahrady. Ta by měla spočívat zejména v pravidelném školení, nácviku modelových situací a jasném vymezení odpovědností jednotlivých pracovníků. Pracovníci zoo také chovaná zvířata velmi dobře znají, a proto je i nezbytná jejich spolupráce při zásahu složek IZS.⁵²

Správně nastavená prevence a připravenost mohou významně snížit pravděpodobnost vzniku útěku zvířete či zmírnit jeho následky. Útěk zvířete tak představuje mimořádnou událost, na kterou musí být zoologické zahrady náležitě připraveny.

2.3 Zoologické zahrady

Zoologické zahrady představují specifický typ institucí. Podle zákona č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů je zoo „trvalé zařízení, v němž jsou chováni a po dobu nejméně 7 dnů

⁵² KOLEKTIV AUTORŮ. *Záchrana zvířat*. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 1998. s. 164. ISBN 80-86111-25-3.

v kalendářním roce vystavování pro veřejnost volně žijící živočichové, popřípadě též zvířata domácí.“⁵³

V témže zákoně, tj. v zákoně č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů, je také uvedeno, že provozovatelé zoo musí mít platnou licenci vydanou Ministerstvem životního prostředí, jejíž kopii jsou povinni umístit u vchodu do zoo určeného pro veřejnost.⁵⁴

Nad rámec legislativního vymezení existují rovněž odborné definice zoologických zahrad. Například GRAY⁵⁵ popisuje zoo jako instituci zaměřenou na chov a prezentaci zvířat pro veřejnost. Do této kategorie spadají nejen klasické zoologické zahrady, ale také akvária, záchraná centra, safari parky, volně přístupné areály, motýlí domy a zařízení specializovaná na chov plazů.

Historie zoologických zahrad

Nejstarší zoologickou zahradou na světě je Zoologická zahrada Schönbrunn ve Vídni, která byla založena roku 1752 císařem Františkem I.⁵⁶ Zoologické zahrady se během 18. a 19. století začaly otevírat široké veřejnosti a přestaly fungovat jako soukromé a exkluzivní zvěřince obvykle určené pro královské rodiny či bohaté a mocné lidi.⁵⁷ Z původních zvěřinců, v nichž byli exotičtí živočichové chováni v nevhodných podmínkách především pro pobavení návštěvníků, se postupně vyvinula komplexní zařízení plnící řadu funkcí, jejichž cílem je sladit potřeby zvířat a lidí.⁵⁸

Spolu s vývojem zoologických zahrad se proměňoval i okolní svět, který člověk sdílí s ostatními živočichy. Lidská činnost vedla k narušení či úplnému zániku mnoha cenných přírodních ekosystémů, jež poskytovaly domov nepřehlednému množství živočichů.

⁵³ ČESKO. Zákon č. 162 ze dne 18. dubna 2003 o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 61. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/2003/162?odkazId=38355155&zalozka=text>>.

⁵⁴ ČESKO. Zákon č. 162 ze dne 18. dubna 2003 o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 61. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/2003/162?odkazId=38355155&zalozka=text>>.

⁵⁵ GRAY, J. *Zoo ethics : the challenges of compassionate conservation / Jenny Gray ; foreword by Joel Sartore*. First published. Clayton South, VIC, Australia: CSIRO Publishing; Ithaca and London: Comstock Publishing Associates a division of Cornell University Press, 2017, s. xix. ISBN 9781501714429.

⁵⁶ NOVÁK, P., MALÁ, G., ŠOCH, M., PŘIKRYL, I. *Principles of Animal Health and Management in Zoological Gardens*. First edition. Institute of Animal Science, Faculty of Agriculture University of South Bohemia, 2017. s. 8. ISBN 978-80-7403-171-7.

⁵⁷ HOSEY, G., MELFI, V., PANKHURST, S. *Zoo Animals: Behaviour, Management and Welfare*. 2nd Edition. Oxford University Press, 2013. s. 18. ISBN 978-0-19-969352-8.

⁵⁸ FOKT, M. *Zoologické zahrady České republiky a okolních zemí*. 1. vydání. Praha: Academia, 2008. s. 7. ISBN 978-80-200-1620-1.

V důsledku těchto zásahů přišly mnozí živočichové o zdroje potravy i možnosti úkrytu a ocitli se v ohrožení. Zoologické zahrady se tak v řadě případů staly jejich posledním útočištěm. Záchrana ohrožených druhů a vytváření záložních chovných skupin proto dnes představují jedno z klíčových poslání moderních zoologických zahrad.⁵⁹

Moderní zoologické zahrady

Moderní zoologické zahrady, zooparky a zoo koutky představují složitá zařízení, v nichž musí být jednotlivé části efektivně koordinovány a vzájemně provázány, aby byl zajištěn jejich plynulý a bezchybný provoz.⁶⁰

„Mezi důležité úkoly moderních zoologických zahrad můžeme zařadit:

- *chov a rozmnožování druhů ohrožených vyhynutím;*
- *výchovu a vzdělávání;*
- *vědeckovýzkumnou činnost;*
- *poskytování možnosti odpočinku, relaxace i rekreace.*⁶¹

Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že moderní zoologické zahrady představují komplexní instituce, jejichž činnost přesahuje rámec pouhé prezentace zvířat veřejnosti a zahrnuje významnou roli v oblasti ochrany ohrožených druhů, vzdělávání, vědeckého výzkumu i společenské rekreace.

2.3.1 Zoologická zahrada hl. m. Prahy

Zoologická zahrada hl. m. Prahy patří mezi jedny z nejznámějších zoologických zahrad v České republice. Nachází se v pražské městské části Troja a rozkládá se na ploše přibližně 58 hektarů.⁶² Od března 2026 zastává pozici ředitelky paní Ing. et Ing. Lenka Poliaková.⁶³

⁵⁹ FOKT, M. *Zoologické zahrady České republiky a okolních zemí*. 1. vydání. Praha: Academia, 2008. s. 7. ISBN 978-80-200-1620-1.

⁶⁰ KOLEKTIV AUTORŮ. *Záchrana zvířat*. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 1998. s. 164. ISBN 80-86111-25-3.

⁶¹ NOVÁK, P., MALÁ, G., ŠOCH, M., PŘIKRYL, I. *Základy zoohygieny chovu zvířat v zoologických zahradách*. 1. vydání. Výzkumný ústav živočišné výroby Praha, v.v.i. a ZF Jihočeské univerzity České Budějovice, 2015. s. 10. ISBN 978-80-7403-139-7.

⁶² *ZOO V ČÍSLECH* [online]. 31. 12. 2025 [cit. 2026-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoopraha.cz/zvirata-a-expozice/zvirata-v-cislech>>.

⁶³ *ŘEDITELÉ PRAŽSKÉ ZOO* [online]. 22. 07. 2013 [cit. 2026-03-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoopraha.cz/vse-o-zoo/historie/43-reditele-prazske-zoo>>.

Areál zoologické zahrady byl pro veřejnost otevřen roku 1931, přestože se snahy o založení zoo objevovaly již koncem 19. století. V Zoo Praha byl jako první postaven výběh vlků nacházející se u hlavního vchodu zahrady. V následujících desetiletích docházelo k postupnému rozšiřování areálu a budování nových pavilonů a expozic, mezi něž patřil například pavilon ptáků či původní pavilon opic.⁶⁴

Z hlediska chovu zvířat eviduje zahrada téměř 700 druhů a několik tisíc jedinců.⁶⁵ Významnou součástí její činnosti je zapojení do řady záchranných programů. Jedním z nich je ku příkladu Evropský chovný program, „*jehož podstatou je spolupráce při chovu některých ohrožených druhů zvířat.*“⁶⁶ Význam zahrady tedy tak přesahuje rámec běžné rekreační funkce a zahrnuje také funkci ochrannou, vzdělávací a vědeckou.

Zoo Praha se vyznačuje širokou škálou tematicky zaměřených expozic, které kombinují vzdělávací a ekologický přínos s možností přímé interakce návštěvníků se zvířaty. Mezi nejvýznamnější patří pavilon „Indonéska džungle“, který představuje tropické deštné lesy a jejich obyvatelstvo,⁶⁷ a expozice africké savany, kde návštěvníci mohou pozorovat žirafy, zebry či antilopy v prostředí, které co nejvěrněji simuluje jejich přirozené biotopy.

Pro zoologickou zahradu byla zásadní povodeň roku 2002, „*kteřá zcela změnila podobu dolní části areálu.*“⁶⁸ Od té doby došlo v zoo ke spoustě změn v podobě rekonstrukcí a také vzniku nových expozic.⁶⁹ V současnosti disponuje zoologická zahrada 15 pavilony a více než 150 expozicemi.⁷⁰

⁶⁴ FOKT, M. *Zoologické zahrady České republiky a okolních zemí*. 1. vydání. Praha: Academia, 2008. s. 144. ISBN 978-80-200-1620-1.

⁶⁵ ZOO V ČÍSLECH [online]. 31. 12. 2025 [cit. 2026-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoopraha.cz/zvirata-a-expozice/zvirata-v-cislech>>.

⁶⁶ EEP – EVROPSKÝ CHOVNÝ PROGRAM [online]. 05. 05. 2023 [cit. 2026-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoopraha.cz/zvirata-a-expozice/pomahame-jim-prezit/zakladni-informace/5783-EEP-EVROPSKY-CHOVNY-PROGRAM>>.

⁶⁷ INDONÉSKÁ DŽUNGLE [online]. [cit. 2026-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoopraha.cz/zvirata-a-expozice/kam-v-zoo/pavilony/5828-indoneska-dzungle>>.

⁶⁸ FOKT, M. *Zoologické zahrady České republiky a okolních zemí*. 1. vydání. Praha: Academia, 2008. s. 146. ISBN 978-80-200-1620-1.

⁶⁹ FOKT, M. *Zoologické zahrady České republiky a okolních zemí*. 1. vydání. Praha: Academia, 2008. s. 146. ISBN 978-80-200-1620-1.

⁷⁰ ZOO V ČÍSLECH [online]. 31. 12. 2025 [cit. 2026-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoopraha.cz/zvirata-a-expozice/zvirata-v-cislech>>.

2.3.2 Zoologická zahrada Dvorec u Borovan

Zoologická zahrada Dvorec u Borovan (dále jen „Zoo Dvorec“) se řadí mezi významné menší zoologické zahrady v České republice. Nachází se v Jihočeském kraji nedaleko města Borovany a její rozloha je přibližně 6 ha. Současným ředitelem zoologické zahrady je Viktor Ambrož.⁷¹

Historie zoologické zahrady sahá až k dlouholetému chovu plazů, šelem a primátů v městysu Ledenice. Impulsem k založení soukromé zoologické zahrady se stal zejména lev pustiný Kristián, který se později stal erbovním zvířetem zoo. Myšlenka na vznik areálu se zrodila v roce 2003, přičemž v roce 2005 byly zakoupeny pozemky ve Dvorci a zahájena výstavba. Oficiální otevření zahrady proběhlo roku 2007, kdy došlo i k založení neziskové společnosti Park exotických zvířat, o. p. s. V následujících letech docházelo k postupnému rozšiřování výběhů a expozic pro lvy, tygry, medvěda a dalších menších expozic, a k budování potřebného zázemí pro návštěvníky a zaměstnance zoo. Významným milníkem bylo udělení licence Ministerstvem životního prostředí v roce 2012, přestože tentýž rok zoo postihl rozsáhlý požár, kdy blesk uhořel do hlavní budovy. Další rozvoj přinesl chov bílých tygrů, otevření specializovaného terária či zahájení chovu ohrožených druhů a mnoho dalšího. I přes náročná období jako byla pandemie onemocnění COVID-19 či energetická krize, si zoo však udržela kontinuitu rozvoje, což dokládá otevření nových pavilonů a rozšiřování expozic až do roku 2024.⁷²

Zoo Dvorec se specializuje především na chov šelem a dalších zajímavých druhů zvířat. „Zoologická zahrada Dvorec se zabývá chovem ohrožených druhů zvířat převážně z afrického kontinentu.“⁷³ Návštěvníci zde ale mohou také pozorovat zvířata z amerického kontinentu, Asie, Evropy či Austrálie.⁷⁴

Stejně jako Zoo Praha se i Zoologická zahrada Dvorec u Borovan zapojuje do řady záchranných a ochranných projektů. Mezi tyto projekty patří ku příkladu Evropský

⁷¹ *Kontakt ZOO Dvorec* [online]. [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <https://www.zoodvorec.cz/kontakt-zoo-dvorec_12.html>.

⁷² *Základní informace o ZOO Dvorec. Historie Zoologické zahrady Dvorec* [online]. [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <https://www.zoodvorec.cz/zakladni-informace-o-zoo-dvorec_22.html>.

⁷³ *Základní informace o ZOO Dvorec. Zastoupené kontinenty* [online]. [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <https://www.zoodvorec.cz/zakladni-informace-o-zoo-dvorec_22.html>.

⁷⁴ *Základní informace o ZOO Dvorec. Zastoupené kontinenty* [online]. [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <https://www.zoodvorec.cz/zakladni-informace-o-zoo-dvorec_22.html>.

záchovný program, ČACHOK, projekt Orutindo a další projekty, ke kterým má zoologická zahrada ve Dvorci blízko.⁷⁵

Zoo Dvorec byla postižena již dvěma požáry. První z nich v roce 2012 vznikl v důsledku úderu blesku do hlavní budovy, druhý v roce 2017 zasáhl dřevěný přístřešek, který sloužil jako zimoviště pro prasata savanová a africké ptáky.⁷⁶ Tyto události znamenali pro zoo značné ztráty, a to jak z finančního hlediska, tak i z toho chovatelského.

2.3.3 Jihočeská zoologická zahrada Hluboká nad Vltavou

Poslední zoologickou zahradou, kterou si autorka bakalářské práce vybrala, je Jihočeská zoologická zahrada Hluboká nad Vltavou (dále jen „Zoo Hluboká“). Nachází se na kraji města Hluboká nad Vltavou, které se pyšní romantickým zámek nesoucím totožné jméno, poblíž Munického rybníka. Zoo Hluboká, dříve nazývaná „Zoo Ohrada“, se rozkládá na ploše přibližně 6 ha, „z toho část s veřejnosti přístupnými expozicemi 4,8 ha.“⁷⁷ Současným ředitelem zoo je pan Ing. Vladimír Pokorný, který tuto funkci zastává již od roku 2000.⁷⁸

Zoo Hluboká byla prvně otevřena roku 1939, kde mohli návštěvníci spatřit převážně voliéry s ptactvem a terária.⁷⁹ Založil ji Dr. Adolf Schwarzenberg „jako živou součást Lesnického a mysliveckého muzea, které rod Schwarzenbergů už v té době provozoval v loveckém zámku Ohrada.“⁸⁰ Rozvoj zoo byl v období druhé světové války a v následujících desetiletích zpomalen, a to až do sedmdesátých let minulého století, kdy došlo v zoo k obratu. V roce 1982 byly u břehu Munického rybníka otevřeny výběhy určené pro kopytníky a vodní ptactvo a v průběhu devadesátých let téhož století následně došlo k rekonstrukci mnoha expozic a současně k výstavbě expozic nových.⁸¹ V současné

⁷⁵ *Ochranářské projekty* [online]. [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <https://www.zoodvorec.cz/ochranarske-projekty_24.html>.

⁷⁶ BYDŽOVSKÝ, J. *Požár v zoo skončil tragédií! V přístřešku uhořela vzácná zvířata* [online]. 06. 02. 2017 [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/344381-pozar-v-zoo-skoncil-tragedii-v-pristresku-uhorela-vzacna-zvirata>>.

⁷⁷ *HISTORIE ZOO* [online]. [cit. 2026-02-24]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoohluboka.cz/historie-zoo>>.

⁷⁸ *HISTORIE ZOO* [online]. [cit. 2026-02-24]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoohluboka.cz/historie-zoo>>.

⁷⁹ FOKT, M. *Zoologické zahrady České republiky a okolních zemí*. 1. vydání. Praha: Academia, 2008. s. 90. ISBN 978-80-200-1620-1.

⁸⁰ *HISTORIE ZOO* [online]. [cit. 2026-02-24]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoohluboka.cz/historie-zoo>>.

⁸¹ FOKT, M. *Zoologické zahrady České republiky a okolních zemí*. 1. vydání. Praha: Academia, 2008. s. 90. ISBN 978-80-200-1620-1.

době se Zoo Hluboká pyšní chovem téměř 300 druhů zvířat a více než 15 expozicemi „představujícími zvířata různých oblastí a jejich prostředí.“⁸²

Obdobně jako předchozí zoologické zahrady se i Zoo Hluboká aktivně zapojuje do řady projektů a kampaní. Je například členem Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA), která pravidelně vyhlašuje ochranné kampaně.⁸³ Jedna z kampaní, do nichž se Zoo Hluboká zapojila, nese název „Ztichlý les“.⁸⁴

Zoo Hluboká se, stejně jako předchozí zoologické zahrady, již setkala s mimořádnými událostmi. Jedna z nich nastala v roce 2023, kdy ji postihla sněhová kalamita. Ta zničila několik voliér včetně průchozí voliery vodního ptactva a výrazně tak zasáhla do chodu zoologické zahrady.⁸⁵ V důsledku toho došlo i k výpadku elektrické energie a zoo byla téměř 20 hodin bez elektrického proudu.⁸⁶ I přes tyto komplikace se však zahradě podařilo situaci stabilizovat a postupně obnovit běžný provoz.

⁸² PŘEDSTAVUJEME VÁM NAŠE EXPOZICE A PAVILONY [online]. [cit. 2026-02-24]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoohluboka.cz/expozice-a-pavilony>>.

⁸³ OCHRANA PŘÍRODY [online]. [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoohluboka.cz/ochrana-prirody>>.

⁸⁴ ZTICHLÝ LES (SILENT FOREST) [online]. [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoohluboka.cz/silent-forest>>.

⁸⁵ Nápor sněhu nevydrželo několik voliér v Zoo Hluboká. Obnova potrvá zřejmě několik měsíců [online]. 09. 12. 2023 [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://budejovice.rozhlas.cz/napor-snehu-nevydrzelo-nekolik-volier-v-zoo-hluboka-obnova-potrva-zrejme-nekolik-9130414>>.

⁸⁶ GABAJOVÁ, Z. Zoo Hluboká se vzpamatovává z kalamity. Znovu ji otevřou v pátek 8. prosince [online]. 05. 12. 2023 [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <https://ceskobudejovicky.denik.cz/zpravy_region/zoo-hluboka-zavreno-snih-kalamita-2023.html>.

3 Praktická část

Pro zpracování praktické části bakalářské práce byla zvolena kvalitativní metoda výzkumu. Data byla získána prostřednictvím strukturovaných rozhovorů se zástupci tří vybraných zoologických zahrad, které byly vybrány na základě záměrného výběru. Z každé zoologické zahrady byl osloven jeden kompetentní pracovník, který je obeznámen s problematikou a řešením mimořádných událostí v dané zoo. Zmíněné rozhovory probíhaly na základě předem stanovených otázek, které byly zaměřeny na připravenost zoologických zahrad na vybrané mimořádné události, a to konkrétně na požár, epizootii a útěk zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady.

Rozhovory byly realizovány se souhlasem respondentů a v zájmu zachování důvěrnosti poskytnutých odpovědí jsou názvy zoologických zahrad ve strukturovaném rozhovoru anonymní. Z důvodu zachování anonymity je současně i pořadí zoologických zahrad záměrně pozměněno a neodpovídá pořadí, ve kterém jsou zoologické zahrady uvedeny v kapitole 1 Cíl a metodika bakalářské práce.

Kompletní seznam otázek, které byly použity k realizaci rozhovoru, je uveden v příloze I.

3.1 Vyhodnocení rozhovorů

Tato kapitola se zaměřuje na vyhodnocení strukturovaných rozhovorů realizovaných s pracovníky vybraných zoologických zahrad. Rozhovory byly provedeny za účelem získání informací k problematice připravenosti zoologických zahrad na vybrané mimořádné události a k ověření poznatků získaných z rešerše z odborné literatury či článků. Prostřednictvím těchto rozhovorů bylo také možné získat praktický pohled zaměstnanců zoologických zahrad na připravenost na mimořádné události, existující postupy a opatření využívaná při řešení mimořádných událostí. Následující část bakalářské práce se proto věnuje systematickému vyhodnocení odpovědí respondentů a identifikaci hlavních zjištění souvisejících s připraveností jednotlivých vybraných zoologických zahrad.

Úroveň připravenosti jednotlivých zoologických zahrad byla hodnocena na základě informací získaných prostřednictvím již zmíněných strukturovaných rozhovorů s jejich pracovníky. Při hodnocení byla zohledňována zejména existence interních plánů a postupů pro řešení mimořádných událostí, realizace preventivních opatření, technické zabezpečení areálu a odborná připravenost zaměstnanců. Současně byla brána v úvahu

také spolupráce zoologických zahrad s externími institucemi a zkušenosti s řešením mimořádných událostí z minulosti. Na základě těchto skutečností byla připravenost jednotlivých zoologických zahrad orientačně klasifikována jako základní, střední nebo vysoká.

3.1.1 Vyhodnocení rozhovoru se zoologickou zahradou A

Tato podkapitola se zaměřuje na vyhodnocení strukturovaného rozhovoru se zástupcem zoologické zahrady A⁸⁷ (viz příloha II: Přepis rozhovoru se zoologickou zahradou A). Přepis rozhovoru byl respondentem autorizován a schválen k použití v bakalářské práci.

Pozornost je věnována zejména připravenosti zoologické zahrady A na požár, epizootii, útěk zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady. Současně je však hodnocena také celková připravenost dané zoologické zahrady na průběh mimořádných událostí a způsob jejich řešení.

Připravenost zoologické zahrady A na požár

Z realizovaného rozhovoru vyplývá, že zoologická zahrada A má zpracovaný požární řád, a to včetně samostatného požárního řádu pro sklad sena, který představuje z hlediska požárního rizika specifický objekt. Na druhou stranu respondent uvedl, že zoologická zahrada nemá zpracovanou ani schválenou dokumentaci zdolávání požárů. K dispozici jsou pouze interní požární směrnice a pokyn ředitele zoologické zahrady, který vymezuje povinnosti zaměstnanců zoo.

V rámci preventivních opatření probíhá pravidelné školení zaměstnanců v oblasti požární ochrany a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen „BOZP“), a to v intervalech jednou za dva roky. Respondent také uvedl, že problematika požární ochrany je řešena ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem České republiky už ve fázi projektování staveb. Někteří pracovníci zoo jsou také vyškolenými kotelníky zajišťující obsluhu plynových kotlů. Součástí prevence jsou rovněž revize prováděné externími firmami, které zahrnují i kontrolu elektrických spotřebičů v areálu zoologické zahrady s cílem minimalizovat riziko vzniku požáru. Areál zoo je vybaven hasicími

⁸⁷ Vlastní zpracování. *Rozhovor se zoologickou zahradou A*. 10. února 2026.

přístroji a disponuje také jezírky či vodními nádržemi včetně blízkostí rybníka, které mohou sloužit jako zdroj vody pro případné hašení požáru.

V oblasti reakce na mimořádnou událost respondent uvedl, že zoologická zahrada nemá zpracovaný písemný komunikační plán pro varování návštěvníků a zaměstnanců. Pro tyto účely je však možné využít místní rozhlas, který lze ovládat z ústředny a na který je napojeno několik zaměstnaneckých mobilních telefonů. Zaměstnanci mezi sebou komunikují pomocí vysílaček či pomocí již zmíněných mobilních telefonů. V případě potřeby informování širší veřejnosti využívá zoologická zahrada sociální sítě či média.

Respondent dále v rozhovoru uvedl, že v minulosti již v areálu zoologické zahrady k požáru došlo. Jednalo se však o událost menšího rozsahu, která vznikla vlivem manipulace zvířat s dříve používanou halogenovou lampou. Na místo byly přivolány jednotky požární ochrany, a to přesto, že by situaci dle vyjádření respondenta zoologická zahrada pravděpodobně zvládla vlastními silami. Přivolání jednotek bylo realizováno především z preventivních důvodů a s cílem minimalizovat případné riziko rozšíření požáru.

Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že zoologická zahrada A disponuje střední úrovní připravenosti, co se týká zpracované dokumentace pro případný vznik požáru, neboť má zpracované určité plány a postupy k jeho řešení. Na druhou stranu však chybí zpracovaná dokumentace zdolávání požárů a formální komunikační plán pro informování návštěvníků a zaměstnanců při mimořádné události. Ačkoli zpracování dokumentace zdolávání požárů není sice povinností, s ohledem však na chov jedovatých plazů by její zpracování mohlo být vhodné a bezpečnostně opodstatněné.

Z minulých zkušeností s požárem menšího rozsahu vyplývá, že personál je schopen adekvátně reagovat, avšak pro minimalizaci rizika šíření požáru je vždy doporučeno zapojit jednotky požární ochrany.

Celkově lze připravenost zoologické zahrady A na požár hodnotit jako střední až vysokou – existují preventivní opatření, potřebné vybavení a probíhá pravidelné školení zaměstnanců, avšak chybí jistá formální dokumentace v podobě dokumentace zdolávání požárů, jejíž zavedení by mohlo výrazně zvýšit efektivitu reakce a bezpečnost areálu či jednotek požární ochrany při zásahu.

Připravenost zoologické zahrady A na epizootii

Na základě respondentových odpovědí v rozhovoru vyplývá, že zoologická zahrada A věnuje problematice epizootie značnou pozornost, přičemž za aktuálně nejvýznamnější hrozby respondent označil zejména ptačí chřipku a v nedávné době také riziko výskytu slintavky a kulhavky. Zoologická zahrada je v této oblasti v pravidelném kontaktu s krajskou veterinární správou, se kterou si průběžně vyměňuje informace o aktuální epidemiologické situaci v jejím regionu. Krajská veterinární správa zároveň v areálu zoologické zahrady provádí pravidelné kontroly a poskytuje případná doporučení.

V případě zvýšeného rizika nebo výskytu epizootie přijímá zoologická zahrada řadu preventivních a organizačních opatření. Mezi základní kroky patří zejména pozastavení příjmu a vývozu ohrožených druhů zvířat. V případě slintavky a kulhavky se jedná především o kopytníky, zatímco při výskytu ptačí chřipky jsou tato opatření zaměřena na ptactvo. Toto omezení se vztahuje také na záchranou stanici pro handicapované živočichy, kterou zoologická zahrada provozuje. Nezávisle na aktuální epidemiologické situaci jsou všechna nově přichozí zvířata vyšetřována veterinářem v ošetřovně, čímž je zajištěna základní úroveň zdravotní kontroly a prevence zavlečení nákazy do chovu.

Součástí preventivních opatření je také instalace dezinfekčních rohoží u vstupů do areálu zoo, které slouží k dezinfekci vozidel i obuvi zaměstnanců. V případě výskytu slintavky a kulhavky jsou tyto rohože umístěny také u vstupu pro návštěvníky zoo. Zoologická zahrada má rovněž k dispozici jednorázové ochranné oděvy, které mohou zaměstnanci využít v případě nutnosti.

Další preventivní opatření byla přijata v souvislosti s výskytem ptačí chřipky. Volně přístupné ptačí výběhy jsou od doby prvního výskytu tohoto onemocnění opatřeny ochranným zasíťováním, které zabraňuje kontaktu chovaných ptáků s volně žijícími jedinci ptactva. V případě zhoršené epidemiologické situace je krmivo pro ptáky podáváno výhradně v zastřešených krmítkách, aby se minimalizovala možnost nákazy od volně žijících ptáků.

Respondent dále uvedl, že mezi nejradikálnější opatření, která může zoologická zahrada v případě výskytu epizootie přijmout, patří uzavření samotné zoologické zahrady nebo některých jejích expozic pro veřejnost. Toto opatření by mohlo být realizováno s cílem minimalizovat riziko zavlečení nebo dalšího šíření nákazy v areálu zoologické

zahrady. V případě potřeby informování veřejnosti by zoologická zahrada rovněž využila sociální sítě a spolupráci s médii, obdobně jako při jiných mimořádných událostech.

Na základě výše uvedených informací lze konstatovat, že zoologická zahrada A disponuje poměrně dobře nastaveným systémem preventivních opatření v oblasti výskytu epizootie, který je založen zejména na úzké spolupráci s krajskou veterinární správou, pravidelné veterinární kontrole zvířat a na realizaci praktických hygienických opatření. Přípravenost zoologické zahrady A na výskyt epizootie lze proto hodnotit jako střední až vysokou, neboť jsou zavedena konkrétní preventivní opatření a postupy pro minimalizaci rizika zavlečení a šíření nákazy. Z rozhovoru však nevyplývá, zda má zoologická zahrada zpracovaný samostatný plán či postup specificky zaměřený na řešení výskytu epizootie. Případné doplnění takového dokumentu by mohlo přispět k ještě efektivnější koordinaci jednotlivých kroků při řešení takové mimořádné události.

Přípravenost zoologické zahrady A na útěk zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady

Z realizovaného rozhovoru vyplývá, že zoologická zahrada A považuje útěk zvířete za jednu z potenciálně nejrizikovějších mimořádných událostí, které mohou v areálu zoo nastat. Vzhledem k tomu, že zoologická zahrada chová zástupce všech tříd živočichů, od bezobratlých až po savce, existuje zde široké spektrum možných rizik. Respondent za nejzávažnější považuje zejména případný útěk velkých šelem, především tygrů a medvědů. Další potenciální riziko představují také jedovatí hadi, mezi něž v chovu zoologické zahrady patří například zmije obecná, širohlavec nebo zmije Schweizerova. Únik těchto živočichů do prostoru přístupného pro veřejnost by mohl představovat závažné bezpečnostní riziko, zejména v letní sezoně, kdy zoologickou zahradu navštěvuje až přibližně 2000 návštěvníků denně. Respondent se však domnívá, že pokud k úniku zvířete v zoologických zahradách dochází, často se tak stává v době, kdy se v areálu zoo nenachází návštěvníci a někdy ani personál, tedy například v nočních či ranních hodinách.

Zoologická zahrada má pro tyto situace zpracované pohotovostní plány pro případ úniku zvířete, přičemž samostatný plán je vytvořen také pro únik zvířete nebezpečného. Součástí interní dokumentace je rovněž vnitřní pokyn upravující práci s jedovatými hady. Díky těmto plánům mají zaměstnanci zoo jasně stanovené postupy a kompetence při řešení takovéto mimořádné události. Noví zaměstnanci jsou s těmito postupy seznamováni ještě před nástupem do práce a školení jsou následně pravidelně opakována.

Problematika úniku zvířete je zároveň součástí školení v oblasti BOZP, kde je zdůrazňována například nutnost důsledné kontroly uzamčení výběhů či dalších bezpečnostních prvků.

Důležitou součástí prevence je také technické zabezpečení výběhů a voliér. Ty jsou konstruovány tak, aby splňovaly požadované technické parametry bezpečného chovu jednotlivých druhů zvířat. Jedná se například o odpovídající výšku a převis oplocení, instalaci elektrických ohradníků nebo využití dostatečně pevného materiálu. V případě velkých šelem, jako jsou tygři, je součástí zabezpečení také vodní příkop s předepsanou šířkou a hloubkou. Na některých místech jsou navíc instalována vícenásobná bezpečnostní opatření, tedy barevně označené západky, které umožňují vizuální kontrolu uzavření klecí se šelmami. Klece jsou následně zajištěny také zámky.

Pro případ úniku zvířete má zoologická zahrada k dispozici také potřebné odchytové vybavení. Na určeném místě jsou také připraveny prostředky sloužící k odchytu, které odpovídají různým druhům zvířat. Může se jednat například o sítě, speciální ochranné rukavice či háčky pro manipulaci s jedovatými hady, kleště nebo vrhací sítě pro odchyt ptáků aj. Veterinář disponuje narkotizační puškou a také foukačkou pro aplikaci sedativ, které mohou být využity při odchytu zvířete v případě potřeby jeho uspání. Samotný zásah při útěku zvířete obvykle řídí veterinář, zoolog nebo zástupce zoologa.

V případě útěku menšího nebo méně nebezpečného zvířete je situace zpravidla řešena vlastními silami zaměstnanců zoologické zahrady. Pokud by však situace vyžadovala rozsáhlejší zásah, mohou být přivolány složky integrovaného záchranného systému, zejména jednotky požární ochrany nebo Policie České republiky. V případě, že by se zvíře, byť by se jednalo o neagresivní zvíře, dostalo mimo areál zoo, bývá informována Policie České republiky, a to především z důvodu možného ohrožení dopravy nebo veřejné bezpečnosti.

Z rozhovoru dále vyplývá, že v minulosti již v zoologické zahradě A k několika útekům zvířat došlo, avšak většinou se jednalo o méně závažné situace. Například přibližně před dvaceti lety uteklo z výběhu a následně i areálu zoo vlčí mládě, které bylo úspěšně odchyceno a nikdo nepřišel k újmě. Respondent dále uvedl, že v minulosti utekl z výběhu kozorožec, který se následně pohyboval po areálu zoologické zahrady. Při jeho odchytu pomáhaly jednotky požární ochrany.

K méně závažným útekům dochází podle respondenta i v současnosti, například u některých menších nebo méně nebezpečných druhů zvířat. Občas může z výběhu uniknout například kočkodan či klokan. Takové situace však končí tím, že se zvíře po krátké době samo vrátí zpět do výběhu.

Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že zoologická zahrada A má v oblasti prevence a řešení útěku zvířete poměrně dobře nastavený systém opatření. Existují zde konkrétní pohotovostní plány, zaměstnanci jsou pravidelně školeni a k dispozici je také potřebné technické vybavení pro odchyt zvířat. Důležitou roli rovněž hraje konstrukční zabezpečení výběhů, které je přizpůsobeno jednotlivým druhům zvířat. Zároveň už má zoologická zahrada s útekem některých zvířat zkušenosti. Celkově lze připravenost zoologické zahrady A na útěk zvířete hodnotit jako vysokou, neboť jsou zavedena preventivní opatření, existují interní postupy pro řešení této mimořádné události a zaměstnanci jsou na podobné situace připravováni prostřednictvím školení. Současně však platí, že v případě útěku nebezpečného zvířete by situace mohla představovat významné bezpečnostní riziko pro návštěvníky i okolí zoologické zahrady, a proto je nezbytné věnovat této problematice trvalou pozornost a pravidelně vyhodnocovat účinnost přijatých opatření.

Celková připravenost zoologické zahrady A na mimořádné události

Na základě realizovaného rozhovoru lze konstatovat, že zoologická zahrada A věnuje problematice mimořádných událostí určitou pozornost a disponuje řadou opatření, která přispívají k jejich prevenci i řešení. Připravenost je založena zejména na interních směrnících, praktických zkušenostech a na technickém zabezpečení areálu.

Z hlediska personálního zajištění je během běžného denního provozu v areálu zoo přítomno přibližně 35-41 zaměstnanců, kteří se podílejí na chovatelské, provozní i administrativní činnosti. V nočních hodinách však provoz areálu zoo nezajišťuje žádný zaměstnanec, přičemž bezpečnost je však zajištěna prostřednictvím PCO (pult centralizované ochrany) a systému automatických SMS upozornění v případě poruch nebo mimořádných událostí, například výpadku elektrického ohradníku. Tento systém umožňuje vybraným zaměstnancům operativně reagovat.

Důležitou součástí připravenosti je rovněž odborná příprava zaměstnanců. Ti jsou pravidelně školeni zejména v oblasti požární ochrany a BOZP. Noví zaměstnanci jsou s interními postupy seznamováni již před nástupem do zaměstnání. Problematika

mimořádných událostí je zároveň součástí těchto školení, například v souvislosti s protipožární prevencí, manipulací se zvířaty nebo kontrolou zabezpečení výběhů. Na druhou stranu z rozhovoru vyplynulo, že v zoologické zahradě zatím neprobíhají pravidelná praktická cvičení či simulace mimořádných událostí, jejichž zavedení je však do budoucna zvažováno.

Významnou roli v připravenosti zoologické zahrady hraje také spolupráce s externími institucemi. Zoo je v pravidelném kontaktu s krajskou veterinární správou, která provádí kontroly a poskytuje odborná doporučení. Spolupráce probíhá rovněž se složkami IZS, a to například při řešení konkrétních situací nebo při konzultacích během projektování staveb v areálu zoologické zahrady. V jiném případě probíhá spolupráce se složkami IZS v rámci posilování povědomí o prevenci u veřejnosti či samotná zoologická zahrada zajišťuje školení pro městskou policii či Policii České republiky v oblasti manipulace se zvířaty. Zoologická zahrada rovněž spolupracuje se složkami IZS například při záchraně handicapovaných zvířat ve volné přírodě.

Z rozhovoru dále vyplývá, že zoologická zahrada má zkušenosti s různými typy mimořádných událostí, které se v minulosti vyskytly. Jednalo se například o uštknutí zoologa zmijí Schweizerovou, o útěk některých zvířat, drobný požár v expozici nebo mimořádné události technického charakteru, jako byla ku příkladu sněhová kalamita, která způsobila poškození voliér či výpadky elektrického proudu. Tyto zkušenosti mohou přispívat k praktické připravenosti zaměstnanců a k průběžnému přizpůsobování preventivních opatření.

Z hlediska jejího provozu považuje zoologická zahrada A za nejvíce rizikové mimořádné události silnou sněhovou kalamitu, útěk nebezpečného zvířete nebo také dlouhodobý výpadek elektrického proudu.

V rámci úvah o dalším rozvoji bezpečnosti byly z rozhovoru identifikovány i konkrétní oblasti, které by bylo dle respondenta vhodné posílit, zejména za předpokladu dostatečných finančních zdrojů. Jednalo by se především o modernizaci a posílení oplocení areálu, které by výrazně snížilo riziko úniku zvířat mimo areál zoologické zahrady. Dále by bylo vhodné rozšířit kamerový systém tak, aby bylo zajištěno komplexnější pokrytí areálu. V oblasti veterinárního zázemí bylo poukázáno na absenci samostatného karanténního zařízení.

Z technického hlediska by bylo přínosné také zajištění stabilního záložního zdroje elektrické energie s dostatečnou kapacitou, který by minimalizoval dopady výpadků elektrického proudu na provoz zoo, zejména v souvislosti s vytápěním expozic. V neposlední řadě lze jako potenciální opatření uvést i dodatečné zabezpečení výběhů nebezpečných zvířat, konkrétně velkých šelem, například formou zasíťování.

Celkově lze připravenost zoologické zahrady A na mimořádné události hodnotit jako střední. Zoologická zahrada disponuje řadou preventivních opatření, interních postupů a technických prostředků, které umožňují reagovat na různé typy mimořádných událostí. Identifikované návrhy na posílení oplocení, rozšíření kamerového systému, doplnění karanténního zařízení a zajištění záložního zdroje ukazují, že zoo aktivně sleduje možnosti zlepšení bezpečnosti a odolnosti areálu. Současně však existují oblasti, ve kterých by bylo možné připravenost dále rozvíjet, například prostřednictvím systematictějšího vyhodnocování úrovně připravenosti, zavedením pravidelných cvičení a simulací mimořádných událostí nebo doplněním některých formalizovaných plánů a postupů. Taková opatření by mohla přispět k ještě efektivnější koordinaci při řešení mimořádných událostí a ke zvýšení celkové bezpečnosti zaměstnanců, návštěvníků i chovaných zvířat.

3.1.2 Vyhodnocení rozhovoru se zoologickou zahradou B

Tato podkapitola se věnuje vyhodnocení strukturovaného rozhovoru s pracovníkem zoologické zahrady B⁸⁸ (viz příloha III: Přepis rozhovoru se zoologickou zahradou B). Přepis rozhovoru byl respondentem schválen k použití v bakalářské práci.

Obdobně jako v předchozí podkapitole je i v tomto případě vyhodnocována připravenost dané zoologické zahrady na konkrétní typy mimořádných událostí, a to na požár, epizootii a útěk zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady. Současně je také posuzována celková připravenost vybrané zoologické zahrady na průběh mimořádných událostí a způsob jejich řešení.

Připravenost zoologické zahrady B na požár

Z realizovaného rozhovoru vyplývá, že zoologická zahrada B má zpracovanou a schválenou dokumentaci zdolávání požárů. Součástí systému požární ochrany zoologické zahrady jsou rovněž požární řády umístěné na jednotlivých budovách,

⁸⁸ Vlastní zpracování. *Rozhovor se zoologickou zahradou B*. 13. března 2026.

konkrétně hned za vstupem do objektů. Kromě toho má zoologická zahrada k dispozici řadu interních směrnic a provozních řádů, které stanovují postupy zaměstnanců v případě vzniku požáru. Za oblast bezpečnosti jsou v rámci organizace odpovědní dva zaměstnanci, kteří se této problematice věnují a zajišťují dohled nad dodržováním bezpečnostních opatření.

V oblasti preventivních opatření respondent uvedl, že areál zoologické zahrady je vybaven hasicími přístroji umístěnými na jednotlivých budovách. Tyto prostředky požární ochrany procházejí pravidelnými revizemi, které jsou prováděny jednou za dva roky. Zoologická zahrada rovněž pravidelně podléhá kontrolám zaměřeným na bezpečnost a dodržování stanovených předpisů.

V rámci vzdělávání zaměstnanců není školení zaměřené na mimořádné události realizováno plošně pro všechny pracovníky zoo. Vzhledem k vysokému počtu zaměstnanců je systém v zahradě nastaven tak, že různá školení absolvují především vedoucí pracovníci jednotlivých oddělení nebo pracovníci odpovědní za konkrétní oblasti. Interní manuály zároveň přesně vymezují odpovědnosti jednotlivých osob, které se následně účastní specializovaných školení vztahujících se k jejich kompetencím a odpovědnostem. Z rozhovoru však nevyplývalo, zda probíhá školení přímo v oblasti požární ochrany.

Důležitou součástí připravenosti je také spolupráce zejména s Hasičským záchranným sborem České republiky. Zoologická zahrada připravuje v rámci problematiky ochrany tzv. měkkých cílů kooperaci s příslušníky Hasičského záchranného sboru České republiky, jejímž cílem je nastavení efektivních postupů při zásahu v areálu zoo. Respondent uvedl, že cílem této spolupráce je zejména zajistit schopnost jednotek požární ochrany rychle a efektivně zasáhnout a zároveň připravit zaměstnance zoologické zahrady na správný postup, aby byly minimalizovány případné škody.

V oblasti informování návštěvníků a zaměstnanců má zoologická zahrada k dispozici funkční místní rozhlas, který je pravidelně testován. Přestože je v běžném provozu využíván především pro informování návštěvníků o provozních záležitostech, například o uzavírání areálu, je připraven i pro případ mimořádných událostí. Za jeho využití odpovídá návštěvnický servis, který zajišťuje komunikaci směrem k návštěvníkům. Zoologická zahrada má rovněž interní směrnice vymezující, kdo je odpovědný za komunikaci v případě vzniku mimořádné události.

Na základě výše uvedených skutečností lze konstatovat, že zoologická zahrada B vykazuje poměrně vysokou úroveň připravenosti na požár. Disponuje jak potřebnou dokumentací, včetně dokumentace zdolávání požárů, tak i technickým vybavením a organizačními opatřeními zaměřenými na prevenci a zvládnutí této mimořádné události. Pozitivně lze hodnotit rovněž spolupráci s Hasičským záchranným sborem České republiky a existenci komunikačních mechanismů pro informování návštěvníků i veřejnosti. Z rozhovoru není však zřejmé, zda školení vedoucích zaměstnanců probíhá i v rámci požární ochrany, lze však předpokládat, že školení vedoucích či jiných kompetentních pracovníků tuto problematiku zahrnuje. Celkově lze připravenost zoologické zahrady B na požár hodnotit jako vysokou, přičemž jsou zajištěny jak formální postupy, tak praktická opatření podporující efektivní reakci na případný vznik požáru.

Připravenost zoologické zahrady B na epizootii

Na základě respondentových odpovědí v rozhovoru lze konstatovat, že zoologická zahrada B se problematice epizootie aktivně zabývá a v současné době se nejvíce potýká s rizikem výskytu ptačí chřipky. V minulosti se zoologická zahrada musela také vypořádat s výskytem prasečí chřipky a zároveň se zabývala i rizikem výskytu slintavky a kulhavky, která však její areál přímo nezasáhla. Řízení opatření v souvislosti s výskytem epizootie není primárně v kompetenci samotné zoologické zahrady, ale probíhá zejména ve spolupráci s krajskou veterinární správou, kterou je nutné o situaci bezprostředně informovat, a vrchním zvěrolékařem zoologické zahrady. Krajská veterinární správa určuje konkrétní postupy a opatření, která je nutné v dané situaci realizovat. Zoologická zahrada rovněž disponuje vedoucím pracovníkem veterinárního úseku, který koordinuje další pracovníky. Ti následně zajišťují realizaci jednotlivých opatření ve spolupráci s vrchními chovateli příslušných úseků.

V případě zvýšeného rizika nebo výskytu nákazy se zoologická zahrada snaží minimalizovat možnost jejího šíření zejména oddělováním jednotlivých zvířat a případným umístěním potenciálně nakažených jedinců do karantény, která je v areálu zoo k dispozici. Současně jsou zaváděna organizační opatření regulující pohyb osob v rámci areálu, včetně omezení vstupu do vybraných prostor. Důležitou součástí prevence jsou také hygienická opatření. V areálu zoologické zahrady jsou umístěny dezinfekční prostředky a dezinfekční rohože, které se nacházejí u jednotlivých pavilonů, v současnosti zejména u pavilonů s ptactvem.

V případě potřeby informování návštěvníků by zoologická zahrada mohla využít zejména sociální sítě, které představují rychlý způsob předávání informací široké veřejnosti. Tento způsob komunikace zajišťuje především tiskové oddělení zoologické zahrady.

Na základě uvedených informací lze konstatovat, že zoologická zahrada B disponuje potřebnými preventivními a organizačními opatřeními pro případ výskytu epizootie. Přípravenost je založena zejména na spolupráci s krajskou veterinární správou, na existenci karanténních prostor, hygienických opatření a na interní organizační struktuře zajišťující koordinaci jednotlivých kroků. Z rozhovoru však nevyplývalo, zda má zoologická zahrada zpracovaný samostatný interní plán specificky zaměřený na řešení výskytu epizootie. Přípravenost zoologické zahrady B na výskyt epizootie lze proto hodnotit jako střední – jsou zavedena konkrétní opatření pro minimalizaci rizika šíření nákazy, přičemž významnou roli při jejich řízení sehrává externí odborná instituce, avšak nebyly uvedeny informace o formalizovaných postupech, například při přijímání nových zvířat či jejich veterinární kontrole, které by mohly snižovat riziko zavlečení nákazy do areálu zoologické zahrady.

Přípravenost zoologické zahrady B na útěk zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady

Respondent uvedl, že zoologická zahrada B chová zástupce všech skupin živočichů, přičemž z hlediska mimořádných událostí jsou za nejrizikovější považovány kočkovité šelmy, například tygři a lvi. Za nejrizikovější jsou považována i velká zvířata, například sloni, hroši nebo lidoopi, u kterých by případný útěk mohl znamenat závažné ohrožení návštěvníků či personálu.

Každá budova v zoologické zahradě má vypracované interní postupy pro útěk zvířat. Přesto zatím neexistuje centralizovaný systém, který by přesně stanovoval, jak postupovat při útěku konkrétního zvířete. Pro nebezpečnější zvířata jsou připravovány postupy ve spolupráci s Policií České republiky, aby byl zajištěn rychlý a koordinovaný zásah v případě útěku takového zvířete. Technická prevence zahrnuje i mimo jiné dvojí zabezpečení některých pavilonů. Tato opatření jsou navržena tak, aby byla funkční i v případě výpadku elektrické energie. U složitějších pavilonů je zajištěn také nezávislý přívod energie přes diesel agregáty, aby byla zachována minimální funkčnost ochranných prvků při výpadku elektrického proudu.

Zoologická zahrada se připravuje rovněž na cvičení a simulace v oblasti útěku zvířat. Tato činnost je aktuálně ve fázi příprav a probíhá ve spolupráci s Policií České republiky, přičemž do cvičení budou zahrnuty i další složky IZS. Cílem je ověřit připravenost zoologické zahrady na situace s nejvyšší pravděpodobností výskytu, kam spadá i již zmíněný útěk zvířat.

V minulosti již v zoologické zahradě došlo k několika útěkům zvířat, většinou méně závažného charakteru. Respondent uvedl, že došlo k útěku orangutanů, kteří dokázali rozplést síť a dostat se až na střechu pavilonu. Situace byla složitá, avšak nedošlo k žádnému zranění. Za méně závažný útěk zvířete lze považovat například útěk fenka, který se pohyboval i mimo areál zoo a byl bezpečně vrácen do výběhu. U nebezpečnějších zvířat je zabezpečení navrženo tak, aby právě k žádnému útěku nedocházelo a minimalizovalo tak riziko pro návštěvníky.

Celkově lze konstatovat, že zoologická zahrada B věnuje problematice útěku zvířat značnou pozornost. Ačkoliv centralizovaný systém postupů zatím není dokončen, v každé budově zoo existují interní plány, výběhy jsou technicky zabezpečeny a připravují se koordinovaná cvičení s Policií České republiky a dalšími složkami IZS. Z rozhovoru sice nevyplývá, že by probíhalo specifické školení zaměstnanců v oblasti útěku zvířete, lze však předpokládat, že školení vedoucích pracovníků tuto problematiku zahrnuje. Zoologická zahrada má rovněž s útekem některých zvířat již zkušenosti a dosavadní postupy se tudíž jeví jako účinné. Připravenost zoologické zahrady B na útěk zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady lze tedy hodnotit jako vysokou, přičemž klíčová zůstává finalizace centralizovaných postupů a pravidelné ověřování jejich efektivity prostřednictvím cvičení.

Celková připravenost zoologické zahrady B na mimořádné události

Na základě provedeného rozhovoru lze konstatovat, že zoologická zahrada B věnuje mimořádným událostem systematickou péči a disponuje souborem opatření, která podporují jejich prevenci i efektivní řešení. Připravenost je založena především na interních směrnicích, propracovaných interních plánech, zkušenostech zoologické zahrady a technickém zabezpečení areálu. Zmíněné plány má na starosti vedoucí BOZP.

Z hlediska personálního zajištění je během běžného denního provozu v areálu zoo přítomno přibližně 250 zaměstnanců, přičemž jejich přesný počet záleží na aktuálním ročním období. Součástí personálu jsou kmenoví i sezónní zaměstnanci, kteří zajišťují

provoz například u vstupů zoo a různých akcí, převážně přes letní období. V nočních hodinách je provoz areálu zajišťován ostrahou rozmístěnou na třech místech a chovateli, jejichž počet se upravuje podle aktuálního stavu chovu a očekávaných událostí, například porodů. Dále jsou k dispozici zaměstnanci připraveni k okamžitému dojezdu v případě havárie nebo poruchy.

Odborná příprava zaměstnanců zahrnuje pravidelná školení vedoucích pracovníků jednotlivých oddělení, kteří jsou zodpovědní za konkrétní oblasti provozu. Z realizovaného rozhovoru však nevyplývalo, na jaké oblasti jsou školení zaměřená. Součástí přípravy jsou také manuály a interní směrnice, které definují kompetence a postupy při různých typech mimořádných událostí.

Z rozhovoru dále vyplývá, že zoologická zahrada B má zkušenosti s mimořádnými událostmi, mezi které patří útěk orangutanů či fenka a dvě rozsáhlé povodně, které vyžadovaly přesuny a úpravy pavilonů. Tyto zkušenosti umožnily zoologické zahradě průběžně upravovat preventivní opatření a zabezpečení výběhů.

Významnou součástí připravenosti je spolupráce se složkami IZS, zejména s Policií České republiky, Hasičským záchranným sborem České republiky a Zdravotnickou záchrannou službou. Spolupráce probíhá například při konzultacích interních plánů a v budoucnu bude probíhat i během praktických cvičení. Tato spolupráce zároveň slouží k ověření připravenosti na možné mimořádné události. Jako nejpravděpodobnější scénáře byly identifikovány především útěk zvířete a bezpečnostní incident způsobený externí osobou nebo bývalým zaměstnancem. Součástí této spolupráce je rovněž zpracování interních manuálů. Ty zahrnují například postupy při úrazu návštěvníka, kdy je předem určeno, kudy se do areálu Záchranná zdravotnická služba dostane a jakým způsobem je její příjezd koordinován návštěvnickým centrem. Pravidelně také probíhají testování a cvičení ze strany Hasičského záchranného sboru České republiky zaměřená na bezpečnost na lanové dráze, která je v zoologické zahradě provozována. S Policií České republiky je zároveň řešena agenda související s běžným provozem areálu, například při řešení ztrát a nálezů. Pro efektivní komunikaci je k dispozici kontaktní adresář odpovědných osob jednotlivých složek IZS, aby bylo možné v případě potřeby rychle navázat spolupráci.

Zoologická zahrada má také zpracovaný velký povodňový plán, který je pravidelně aktualizován ve spolupráci s magistrátem a městskou částí, a komunikační plán pro

informování návštěvníků prostřednictvím místního rozhlasu či sociálních sítí. Zoo rovněž disponuje havarijním plánem. Z rozhovoru však nevyplývalo, na jaké mimořádné události je tento plán zaměřen.

Z hlediska rizik považuje zoologická zahrada za nejzávažnější mimořádné události v rámci nebezpečí pro návštěvníky únik určitého zvířete nebo ozbrojený útok na veřejném místě.

V zoologické zahradě zatím není systematicky nastavena metoda pro vyhodnocování úrovně připravenosti na mimořádné události. V blízké době je však plánováno školení ve spolupráci s Policií České republiky zaměřené například na rozpoznání projevů radikalizace. Hodnocení připravenosti je v zoologické zahradě rozvinutější spíše v oblasti IT, kde je jeho realizace dle respondenta jednodušší. Na druhou stranu lze však do této oblasti zařadit také pravidelnou novelizaci interních směrnic, kterou zajišťuje vedoucí BOZP.

V rámci rozhovoru byl rovněž zjišťován hypotetický pohled na další rozvoj bezpečnostních opatření v případě neomezených zdrojů. Z odpovědi respondenta vyplývá, že by zoologická zahrada upřednostnila spíše modernizaci a posílení stávajících systémů než jejich výrazné rozšiřování. Konkrétně byla zmíněna potřeba širší digitalizace a zasílování areálu, zejména zajištění plošného pokrytí Wi-Fi a zavedení elektronických systémů, například dotykových kiosků. Tyto prvky by mohly přispět jak ke zlepšení informovanosti návštěvníků, tak ke zvýšení efektivity řízení mimořádných událostí.

Z hlediska technického zabezpečení byla jako oblast s potenciálem dalšího rozvoje identifikována také energetická soběstačnost v případě výpadků elektrické energie. Zoologická zahrada sice disponuje záložními generátory, ty jsou však v současnosti umístěny pouze na klíčových místech, například u expozic vyžadujících stabilní teplotní podmínky. Rozšíření tohoto systému by mohlo zvýšit odolnost areálu vůči rozsáhlejším výpadkům, například při blackoutu.

Celkově lze připravenost zoologické zahrady B hodnotit jako střední až vysokou. Zoologická zahrada disponuje souborem interních plánů a směrnic, zajištěným personálním obsazením, technickým zabezpečením areálu a nastavenou spoluprací se složkami IZS, což vytváří předpoklady pro efektivní reakci na různé typy mimořádných událostí. Připravenost je dále podpořena zkušenostmi z předchozích událostí a průběžnou aktualizací interních dokumentů. Doplněné plány respondentem

na modernizaci a digitalizaci systémů, rozšíření energetické soběstačnosti a posílení informovanosti návštěvníků ukazují, že zoologická zahrada aktivně uvažuje i o dlouhodobém zlepšování své odolnosti vůči mimořádným událostem. Prostor pro další rozvoj však představuje zejména doplnění určitých specifických plánů, rozšíření plošného a jasně zaměřeného školení zaměstnanců, systematictější vyhodnocování úrovně připravenosti a realizace praktických cvičení, která by mohla v budoucnu přispět k dalšímu posílení připravenosti zaměstnanců a zlepšení koordinace při řešení mimořádných událostí.

3.1.3 Vyhodnocení rozhovoru se zoologickou zahradou C

V této podkapitole jsou vyhodnoceny informace získané prostřednictvím posledního strukturovaného rozhovoru s pracovníkem zoologické zahrady C⁸⁹ (viz příloha IV: Přepis rozhovoru se zoologickou zahradou C). Respondent poskytl stručné, avšak věcné odpovědi. Přepis rozhovoru byl respondentem schválen k použití v bakalářské práci.

Stejně jako v předchozích podkapitolách se autorka bakalářské práce zaměřila na vyhodnocení úrovně připravenosti dané zoologické zahrady na konkrétní mimořádné události, mezi které patří požár, epizootie a útěk zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady. Zároveň je také posouzen celkový přístup dané zoologické zahrady k řešení mimořádných událostí a nastavení opatření pro jejich zvládnutí.

Připravenost zoologické zahrady C na požár

Respondent v rozhovoru uvedl, že má zoologická zahrada C zpracovanou a schválenou dokumentaci zdolávání požárů. Tato dokumentace může být obzvláště důležitá s ohledem na skutečnost, že zoologická zahrada chová jedovaté hady, což může představovat jednu ze složitých podmínek pro zásah jednotek požární ochrany v areálu zoo. Předem zpracovaná dokumentace tak může přispět k lepší připravenosti zasahujících jednotek požární ochrany a k bezpečnějšímu průběhu zásahu. Kromě zmíněné dokumentace zdolávání požárů zoologická zahrada disponuje interním plánem pro řešení mimořádných událostí, kterým je havarijní plán. Z realizovaného rozhovoru však není zřejmé, na jaké typy mimořádných událostí je tento plán zaměřen, ani zda zoologická zahrada disponuje požární směrnici či požárním řádem.

⁸⁹ Vlastní zpracování. *Rozhovor se zoologickou zahradou C*. 2. března 2026.

Preventivní opatření proti vzniku požáru zahrnují pravidelnou kontrolu a revize hasicích přístrojů rozmístěných v areálu zoo, školení zaměstnanců a další preventivní činnosti zaměřené na minimalizaci rizika vzniku požáru. Součástí těchto opatření jsou v areálu zoologické zahrady vyznačené také únikové trasy pro návštěvníky, které mohou být využity v případě mimořádné události. Z rozhovoru však není zřejmé, zda zoologická zahrada spolupracuje s Hasičským záchranným sborem České republiky v oblasti požární ochrany, například při zpracovávání interních plánů, provádění společných cvičení nebo při konzultacích týkajících se preventivních opatření v rámci požární ochrany. Tato spolupráce by však mohla představovat důležitý prvek zajištění efektivní reakce na případný vznik požáru a současně přispívat k vyšší připravenosti zaměstnanců na řešení mimořádných událostí, a to nejen požáru, v areálu zoologické zahrady.

Na problematiku požární ochrany navazuje také zkušenost zoologické zahrady s reálnou mimořádnou událostí. Respondent v rozhovoru uvedl, že zoologická zahrada již v minulosti čelila požáru, který ji postihl v roce 2012. Tato událost ukazuje, že zoologická zahrada má zkušenosti s řešením takové mimořádné události a že dokáže reagovat na vznik požáru, což může představovat praktickou zkušenost pro další školení zaměstnanců a preventivní činnosti.

Respondent dále v rozhovoru uvedl, že zoologická zahrada disponuje komunikačním plánem, přičemž k informování návštěvníků využívá zejména sociální sítě. V rámci varování návštěvníků může být rovněž využit místní rozhlas, pokud je v zoo k dispozici, i když tuto možnost respondent v rozhovoru konkrétně nezmínil.

Na základě získaných odpovědí lze připravenost zoologické zahrady C na požár hodnotit jako střední až vysokou. Zoo má zpracovanou dokumentaci zdolávání požárů, provádí školení zaměstnanců a využívá preventivní opatření zaměřená na snížení rizika vzniku požáru. Z rozhovoru však nevyplývá, zda jsou zpracovány další interní plány v oblasti požární ochrany, například požární směrnice či požární řád. Rovněž není z rozhovoru zřejmé, zda zoologická zahrada spolupracuje s Hasičským záchranným sborem České republiky v rámci požární ochrany. Historická zkušenost zoologické zahrady s požárem z roku 2012 však naznačuje, že její personál má praktické zkušenosti s řešením této mimořádné události, což může přispět k vyšší bezpečnosti areálu zoo, zaměstnanců, návštěvníků i chovaných zvířat. Přesto by úvaha o případné spolupráci s Hasičským záchranným sborem České republiky mohla být vhodným doplňkem preventivních opatření.

Připravenost zoologické zahrady C na epizootii

Z provedeného rozhovoru vyplývá, že zoologická zahrada C má vytvořené potřebné podmínky pro řešení situací spojených s výskytem epizootie. Informace získané během rozhovoru naznačují, že zoo již v praxi ověřila svou připravenost na ohrožení chovu zvířat s infekčními onemocněními. Pro tyto situace jsou v areálu zoo vymezeny prostory určené k dočasnému umístění zvířat po nezbytně nutnou dobu. Z rozhovoru však není jasné, zda a jak zoologická zahrada spolupracuje s krajskou veterinární správou při těchto situacích. Je však možné předpokládat, že v případě výskytu epizootie, by určitá spolupráce mohla nastat.

Součástí připravenosti zoo v této oblasti jsou rovněž dezinfekční prostředky a další materiály určené k ochraně lidí i zvířat a k omezení šíření nákazy. Zoologická zahrada má současně k dispozici informační tabulky a zavedený systém umožňující rychlé předávání informací mezi zaměstnanci.

V oblasti komunikace s veřejností disponuje zoologická zahrada komunikačním plánem zaměřeným na informování návštěvníků. Pro předávání informací směrem k veřejnosti jsou využívány zejména sociální sítě, prostřednictvím nichž mohou být návštěvníci informováni o vzniku mimořádné události, například o výskytu epizootie. Tento způsob komunikace může přispět k rychlému šíření důležitých informací a ke zvýšení informovanosti veřejnosti v situacích, které mohou ovlivnit bezpečnost návštěvníků a zvířat i chod zoologické zahrady.

Na základě výše uvedených informací lze konstatovat, že zoologická zahrada C disponuje potřebnými prostředky a opatřeními pro řešení výskytu epizootie. Připravenost je založena zejména na vymezení prostor pro umístění zvířat, dostupnosti dezinfekčních prostředků a ochranných materiálů. Z rozhovoru dále vyplývá, že zoologická zahrada má již zkušenosti s ohrožením chovu zvířat s epidemiologickými chorobami. Připravenost zoologické zahrady C na výskyt epizootie lze proto hodnotit jako základní, neboť jsou uvedena obecná opatření a dostupné prostředky pro řešení výskytu epizootie, zatímco z rozhovoru nevyplývaly podrobnější informace o konkrétních postupech, vypracovaných interních plánech, veterinární kontrole zvířat či spolupráci zoo s krajskou veterinární správou, která je v oblasti prevence a řešení epizootie klíčová.

Připravenost zoologické zahrady C na útěk zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady

Z realizovaného rozhovoru vyplývá, že v zoologické zahradě C je chováno větší množství různých druhů zvířat. Z hlediska řešení mimořádných událostí jsou respondentem za potenciálně nejrizikovější považovány zejména některé druhy jedovatých hadů, konkrétně kobry, a rovněž šelmy. Případný únik těchto zvířat by mohl představovat zvýšené bezpečnostní riziko a vyžadoval by rychlou a koordinovanou reakci. Únik zvířete by dle respondenta mohl zároveň souviset i s dalšími mimořádnými událostmi, například s již zmíněnými požáry nebo jinými živelnými pohromami, které by mohly narušit běžný provoz a bezpečnost v areálu zoologické zahrady.

Jak již bylo zmíněno, z rozhovoru vyplývá, že zoologická zahrada disponuje havarijním plánem. Z dostupných informací však není zřejmé, pro jaké typy mimořádných událostí je tento plán zpracován. V případě útěku zvířete je však nezbytné, aby zoo měla k dispozici určitý interní postup – buď havarijní plán určený pro útěk zvířete, nebo jiný interní plán, který stanoví zaměstnancům zoo jejich povinnosti při této mimořádné události. Absence jasně definovaného interního plánu pro útěk zvířete totiž může zpomalit reakci zaměstnanců a zvýšit riziko ohrožení návštěvníků i zvířat.

Součástí přípravy na možné mimořádné události je také školení zaměstnanců. Ti jsou seznamováni s preventivními opatřeními a postupy, které je nutné dodržovat v případě úniku zvířete. Zoologická zahrada má pro případ úniku zvířete k dispozici také potřebné vybavení pro jeho odchyt a bezpečnou manipulaci. Jedná se zejména o různé odchytové pomůcky, uspávací zbraně, klece či přepravky. Součástí zázemí jsou rovněž separační prostory, které mohou být využity pro oddělení zvířat podle jednotlivých druhů. V případě potřeby je možné kontaktovat také příslušné zástupce dotčených orgánů, jejichž kontakty má zoologická zahrada k dispozici.

Důležitým prvkem prevence je rovněž kontrola technického zabezpečení areálu zoologické zahrady. V rámci preventivních opatření probíhá kontrola oplocení areálu zoo, jejímž cílem je ověřit jeho funkčnost a předejít tak případnému úniku zvířat mimo vymezené prostory.

Na základě výše uvedených informací lze konstatovat, že zoologická zahrada C má pro případ útěku zvířete zajištěny potřebné organizační, technické i preventivní prostředky. K dispozici je potřebné odchytové vybavení a zaměstnanci jsou seznamováni

s postupy pro řešení takové mimořádné události. Z rozhovoru však není zřejmé, zda zoo disponuje nějakým interním plánem pro případ útěku zvířete, ani zda v případě této mimořádné události spolupracuje se složkami IZS. Přesto lze předpokládat, že v případě vzniku takové mimořádné události by v budoucnu mohla být určitá forma spolupráce navázána. Celkově lze připravenost zoologické zahrady C na útěk zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady vyhodnotit jako střední, přičemž klíčovým doporučením by mohlo být dorepracování interního plánu a zajištění spolupráce se složkami IZS.

Celková připravenost zoologické zahrady C na mimořádné události

Na základě realizovaného rozhovoru lze konstatovat, že zoologická zahrada C disponuje potřebnými opatřeními pro řešení mimořádných událostí. Připravenost je založena především na organizačním zajištění provozu, technickém zabezpečení areálu, preventivních opatření a školení zaměstnanců. Součástí připravenosti zoologické zahrady je také existence interních dokumentů v podobě havarijního plánu a dokumentace zdolávání požárů.

Z hlediska personálního zajištění se počet zaměstnanců přítomných v areálu zoo liší podle ročního období. V letní sezóně je v zoologické zahradě běžně přítomno přibližně 15 stálých zaměstnanců a současně také 8 až 10 sezónních pracovníků. Mimo hlavní sezónu zajišťuje provoz přibližně 12 zaměstnanců na hlavní pracovní poměr. V nočních hodinách není provoz zajišťován přítomností zaměstnanců, avšak bezpečnost areálu je zajištěna prostřednictvím kamerového systému a skutečností, že majitelé zoologické zahrady bydlí v jejím bezprostředním okolí.

Z rozhovoru rovněž vyplynulo, že zoologická zahrada má zkušenost s mimořádnou událostí, konkrétně s požárem hlavní budovy, ke kterému došlo v roce 2012. Dále má zoo zkušenosti s ověřením své připravenosti na ohrožení chovu zvířat s epidemiologickými chorobami. Tyto zkušenosti mohou v budoucnu přispět k efektivnějšímu školení zaměstnanců a k lepšímu zvládnutí mimořádných událostí v zoologické zahradě.

Na základě provozních zkušeností zoo jsou za nejrizikovější mimořádné události považovány především požáry a různé typy živelních pohrom, které mohou být současně spojeny s úniky zvířat.

Součástí přípravy na možné mimořádné události je také vzdělávání zaměstnanců, kteří jsou seznamováni s preventivními opatřeními a postupy, které je nutné dodržovat.

Respondent uvedl, že školení zaměstnanců probíhá v návaznosti na aktuální situaci a podle konkrétních potřeb zoo, což by mohlo umožnit flexibilní přístup k přípravě personálu na mimořádné události a na možná rizika.

Z provedeného rozhovoru dále vyplynulo, že v zoologické zahradě dosud neproběhla praktická cvičení ani simulace mimořádných událostí. Zavedení těchto aktivit je však podle respondenta plánováno a aktuálně se nachází ve fázi příprav. Rovněž zatím nebyla realizována spolupráce se složkami IZS v podobě společných cvičení nebo konzultací plánů, přičemž i tato oblast je ve fázi příprav. Respondent dále uvedl, že úroveň připravenosti zoologické zahrady na mimořádné události není systematicky vyhodnocována.

Z odpovědí respondenta dále vyplývá, že v rámci zvýšení bezpečnosti nejsou v současnosti identifikovány žádné zásadní nedostatky, které by vyžadovaly významná dodatečná opatření. I v hypotetické situaci neomezených zdrojů nebyla uvedena konkrétní zlepšení, což může naznačovat spíše přesvědčení o dostatečnosti stávajícího systému zabezpečení.

Na základě poskytnutých odpovědí lze připravenost zoologické zahrady C na mimořádné události hodnotit jako střední. Zoologická zahrada disponuje některými klíčovými nástroji pro řešení mimořádných událostí, mezi něž patří interní dokumenty, školení zaměstnanců, technické prostředky či komunikační plán pro informování veřejnosti. Přestože stávající systém funguje a neobsahuje zásadní nedostatky, existují však oblasti, ve kterých by bylo možné připravenost zoologické zahrady dále rozvíjet, například zavedením praktických cvičení mimořádných událostí, rozšířením spolupráce se složkami IZS, zavedením více interních plánů nebo systematickým vyhodnocováním úrovně připravenosti. Tato opatření by mohla přispět k efektivnějšímu zvládnutí mimořádných událostí v budoucnu.

3.2 SWOT analýza

Tato kapitola se zaměřuje na zpracování tzv. SWOT analýzy, jejímž cílem je přehledně identifikovat silné a slabé stránky připravenosti vybraných zoologických zahrad, stejně jako příležitosti a hrozby související s jejich připraveností na mimořádné události. SWOT analýza je v této bakalářské práci využita jako nástroj pro systematické shrnutí a interpretaci poznatků získaných v rámci kvalitativního výzkumu.

Podkladem pro zpracování této analýzy jsou data získaná prostřednictvím strukturovaných rozhovorů, přičemž v každé ze tří vybraných zoologických zahrad byl realizován jeden rozhovor s kompetentním respondentem. SWOT analýza je zpracována pro každou zoologickou zahradu samostatně, aby bylo možné zachytit jejich specifika a individuální přístup k problematice připravenosti na mimořádné události.

Identifikované faktory byly na základě analýzy rozhovorů roztrženy do čtyř základních kategorií SWOT analýzy, přičemž silné a slabé stránky představují interní charakteristiky zoologických zahrad, zatímco příležitosti a hrozby vycházejí z vnějšího prostředí. Následně jsou výsledky jednotlivých SWOT analýz vzájemně porovnány s cílem identifikovat společné znaky i odlišnosti mezi vybranými zoologickými zahradami.

3.2.1 Zoologická zahrada A

Na základě vyhodnocení rozhovoru se zástupcem zoologické zahrady A byla zpracována SWOT analýza, která identifikuje klíčové silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby související s připraveností této zoologické zahrady na mimořádné události.

Silné stránky

- Existence většiny interních směrnic a plánů
- Pravidelná školení zaměstnanců
- Kvalitní technické zabezpečení výběhů
- Dostupnost požárního, odchytového a veterinárního vybavení
- Spolupráce se složkami IZS a krajskou veterinární správou
- Pravidelné veterinární kontroly
- Praktické zkušenosti s řešením mimořádných událostí
- Existence PCO a systému automatických upozornění při mimořádných událostech

Slabé stránky

- Absence dokumentace zdolávání požárů
- Absence formálního komunikačního plánu pro varování návštěvníků a zaměstnanců
- Nejasná existence specifického interního plánu pro řešení epizootie
- Absence pravidelných praktických cvičení a simulací mimořádných událostí
- Nedostatečné kamerové pokrytí areálu
- Chybějící karanténní zařízení pro zvířata
- Absence stabilního záložního zdroje elektrické energie
- Žádné personální zajištění v nočních hodinách

Příležitosti

- Zavedení pravidelných cvičení a simulací mimořádných událostí
- Doplnění a formalizace chybějících plánů a postupů
- Modernizace technického zabezpečení
- Vybudování karanténního zařízení
- Pořízení kapacitního záložního zdroje elektrické energie
- Další rozvoj spolupráce se složkami IZS (např. společná cvičení)
- Využití zkušeností z minulých událostí pro systematické zlepšování připravenosti na mimořádné události

Hrozby

- Vznik požáru v rizikových objektech (např. sklad sena)
- Výskyt epizootie (např. ptačí chřipka nebo slintavka a kulhavka)
- Útěk nebezpečného zvířete ohrožující návštěvníky a okolí
- Dlouhodobý výpadek elektrické energie (ohrožení provozu a zvířat)
- Extrémní klimatické jevy (např. sněhová kalamita)
- Vysoká návštěvnost v sezóně zvyšující riziko dopadů mimořádných událostí
- Možné selhání lidského faktoru (nedodržení postupů, chyba zaměstnance zoo)

Na základě SWOT analýzy lze konstatovat, že zoologická zahrada A disponuje střední úrovní připravenosti na mimořádné události. Mezi silné stránky patří zejména existence většiny interních plánů, pravidelná školení zaměstnanců, odpovídající

technické zabezpečení a spolupráce s externími složkami, konkrétně se složkami integrovaného záchranného systému a krajskou veterinární správou. Pozitivně lze rovněž hodnotit praktické zkušenosti s řešením mimořádných událostí a dostupnost potřebného vybavení.

Naopak mezi slabé stránky patří především absence některých klíčových dokumentů, nedostatek praktických cvičení a vybrané technické a provozní nedostatky, jako je chybějící stabilní záložní zdroj elektrické energie s dostatečnou kapacitou nebo karanténní zařízení. Tyto nedostatky mohou v případě mimořádné události snížit efektivitu reakce.

SWOT analýza dále identifikuje příležitosti ke zlepšení, zejména v oblasti doplnění a formalizace plánů, zavedení pravidelných cvičení a modernizace technického zabezpečení. Mezi hlavní hrozby patří zejména vznik požáru, výskyt nálezů, útěk nebezpečného zvířete, výpadek elektrické energie či extrémní klimatické jevy.

Celkově lze shrnout, že pro zvýšení úrovně bezpečnosti je žádoucí zaměřit se na odstranění identifikovaných slabín a systematické využívání dostupných příležitostí.

3.2.2 Zoologická zahrada B

Na základě vyhodnocení rozhovoru se zástupcem zoologické zahrady B byla zpracována SWOT analýza, která znázorňuje hlavní silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby související s připraveností této zoologické zahrady na mimořádné události.

Silné stránky

- Existence většiny interních plánů a dokumentace zdolávání požárů
- Průběžná aktualizace plánů
- Kvalitní technické zabezpečení výběhů
- Dostupnost požárního a hygienického vybavení
- Pravidelná školení vedoucích pracovníků
- Spolupráce se složkami IZS a krajskou veterinární správou
- Dostupnost karanténního zařízení
- Praktické zkušenosti s řešením mimořádných událostí
- Personální zajištění i v nočních hodinách
- Příprava cvičení a simulací mimořádných událostí

- Funkční komunikační systém

Slabé stránky

- Absence plošného školení zaměstnanců
- Nejasná zaměření školení
- Absence specifického interního plánu pro řešení epizootie
- Omezené pokrytí záložního zdroje elektrické energie
- Absence systematického vyhodnocení připravenosti
- Nejasně definované postupy veterinárních kontrol
- Absence centralizovaného postupu pro útěk zvířete

Příležitosti

- Doplnění a formalizace chybějících plánů a postupů
- Rozšíření energetické soběstačnosti
- Zavedení pravidelných cvičení a simulací mimořádných událostí
- Rozšíření školení zaměstnanců
- Digitalizace a zasíťování areálu
- Využití zkušeností z minulých událostí pro systematické zlepšování připravenosti na mimořádné události

Hrozby

- Útěk nebezpečného zvířete ohrožující návštěvníky a okolí
- Bezpečnostní incident způsobený externí osobou
- Výskyt epizootie (např. ptačí chřipka nebo slintavka a kulhavka)
- Dlouhodobý výpadek elektrické energie (ohrožení provozu a zvířat)
- Vysoká návštěvnost v sezóně zvyšující riziko dopadů mimořádných událostí
- Možné selhání lidského faktoru (nedodržení postupů, chyba zaměstnance zoo)

Na základě provedené SWOT analýzy lze konstatovat, že zoologická zahrada B disponuje střední až vysokou úrovní připravenosti na mimořádné události. Mezi silné stránky patří zejména existence a průběžná aktualizace interních plánů, kvalitní zabezpečení výběhů, dostupnost požárního a hygienického vybavení a funkční komunikační systém. Významnou roli hraje také spolupráce se složkami IZS a krajskou

veterinární správou, stejně jako praktické zkušenosti s řešením mimořádných událostí, personální zajištění provozu i v nočních hodinách a příprava cvičení.

Naopak mezi slabé stránky patří především absence plošného a jasně zaměřeného školení zaměstnanců, chybějící specifické plány pro některé mimořádné události, nedostatečné pokrytí záložního zdroje elektrické energie a ne zcela jasně definované postupy v některých oblastech. Tyto nedostatky mohou v případě mimořádné události negativně ovlivnit efektivitu reakce.

SWOT analýza dále identifikuje příležitosti ke zlepšení, zejména v oblasti doplnění a formalizace chybějících plánů, rozšíření školení zaměstnanců, zavedení pravidelných cvičení a posílení energetické soběstačnosti či digitalizace areálu. Mezi hlavní hrozby patří útek nebezpečného zvířete, výskyt epizootie, dlouhodobý výpadek elektrické energie, bezpečnostní incidenty způsobené externími osobami a také selhání lidského faktoru.

Celkově lze shrnout, že pro zvýšení úrovně bezpečnosti je vhodné zaměřit se na systematické odstranění identifikovaných slabín a efektivní využití dostupných příležitostí.

3.2.3 Zoologická zahrada C

Na základě vyhodnocení rozhovoru se zástupcem zoologické zahrady C byla zpracována SWOT analýza, která identifikuje klíčové silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby související s připraveností této zoologické zahrady na mimořádné události.

Silné stránky

- Existence havarijního plánu a dokumentace zdolávání požárů
- Flexibilní a přizpůsobitelné školení zaměstnanců podle aktuálních potřeb
- Komunikační plán pro informování veřejnosti
- Praktické zkušenosti s řešením mimořádných událostí
- Vymezené prostory pro izolaci zvířat při epizootii
- Dostupnost požárního, odchytového a hygienického vybavení
- Kontrola technického zabezpečení areálu
- Existence únikových tras pro návštěvníky
- Cvičení je ve fázi příprav

Slabé stránky

- Absence jasně definovaných interních plánů pro konkrétní mimořádné události
- Absence pravidelných praktických cvičení a simulací mimořádných událostí
- Nejasná spolupráce se složkami IZS a krajskou veterinární správou
- Nedostatek personálu v nočních hodinách
- Nedostatek systematického vyhodnocování úrovně připravenosti na mimořádné události

Příležitosti

- Rozšíření spolupráce se složkami IZS a krajskou veterinární správou
- Vytvoření podrobnějších interních plánů pro konkrétní typy mimořádných událostí
- Zavedení pravidelných cvičení a simulací mimořádných událostí
- Systematické vyhodnocování úrovně připravenosti
- Využití moderních technologií pro rychlé varování/informování návštěvníků (místní rozhlas, sociální sítě)

Hrozby

- Útěk nebezpečných zvířat
- Vznik požáru
- Výskyt epizootie
- Dlouhodobý výpadek elektrické energie (ohrožení provozu a zvířat)
- Možná komplikace při požáru nebo epizootii bez spolupráce s externími složkami
- Omezený personál při řešení mimořádné události
- Vysoká návštěvnost v sezóně zvyšující riziko dopadů mimořádných událostí
- Možné selhání lidského faktoru (nedodržení postupů, chyba zaměstnance zoo)

Na základě provedené SWOT analýzy lze konstatovat, že zoologická zahrada C disponuje střední úrovní připravenosti na mimořádné události. Mezi silné stránky patří existence havarijního plánu a dokumentace zdolávání požárů, dostupnost požárního, odchyťového a hygienického vybavení, vymezené prostory pro izolaci zvířat, kontrola technického zabezpečení areálu, únikové trasy pro návštěvníky, komunikační plán,

flexibilní školení zaměstnanců a příprava cvičení do budoucna. Zoo rovněž čerpá z praktických zkušeností s řešením mimořádných událostí.

Mezi slabé stránky patří absence specifických interních plánů pro různé mimořádné události, neuskutečněná praktická cvičení, nejasná spolupráce se složkami IZS a krajskou veterinární správou, omezené personální zajištění v nočních hodinách a nedostatek systematického vyhodnocování připravenosti.

Příležitosti ke zlepšení zahrnují doplnění interních plánů, zavedení pravidelných cvičení, systematické vyhodnocování připravenosti a využití moderních technologií pro rychlé varování návštěvníků. Hlavní hrozby představuje útěk nebezpečných zvířat, požáry, omezený personál při mimořádných událostech, selhání lidského faktoru a nedostatečná koordinace s externími složkami.

Celkově lze shrnout, že zvýšení úrovně bezpečnosti vyžaduje cílené odstranění zjištěných nedostatků a systematické využití dostupných příležitostí.

3.2.4 Porovnání SWOT analýz zoologických zahrad A, B a C

Porovnání ukazuje, že všechny tři zoologické zahrady mají střední až vysokou úroveň připravenosti na mimořádné události, přičemž sdílejí některé klíčové silné stránky – kvalitní zabezpečení výběhů, dostupnost potřebného vybavení a praktické zkušenosti s řešením mimořádných událostí.

Rozdíly se projevují zejména v personálním, organizačním zajištění a v konkrétních opatřeních. Zoologická zahrada B disponuje stabilním provozem i v nočních hodinách, připravuje do budoucna cvičení a simulace mimořádných událostí. Zoologická zahrada A má sice většinu interních plánů a vybavení, avšak chybí jí některé klíčové dokumenty, pravidelná cvičení a personál zajištěný v nočním provozu zoo. Zoologická zahrada C vyniká flexibilním a přizpůsobitelným školením a existencí komunikačního plánu pro informování návštěvníků, avšak její slabiny spočívají v absenci specifických interních plánů, omezeném personálním zajištění v nočních hodinách a nedostatečné systematické spolupráci s externími složkami.

Hlavní hrozby a příležitosti jsou obdobné – všechny tři zoologické zahrady čelí například riziku útěku zvířat, epizootii či výpadkům elektrické energie, a zároveň mají možnost zlepšit připravenost doplněním plánů, zavedením pravidelných cvičení,

modernizací technického zabezpečení a využitím zkušeností z předchozích mimořádných událostí.

Celkově lze shrnout, že nejlépe připravená je zoologická zahrada B, zatímco zoologická zahrady A a C mají prostor pro zlepšení, zejména v oblastech praktických cvičení, personálního zajištění a formalizace interních plánů, přičemž i zoologická zahrada B by měla nadále pracovat na dílčích zlepšení některých opatření a jejich dalším rozvoji.

3.3 Diskuse výsledků

Výsledky praktického výzkumu ukazují, že připravenost zoologických zahrad na mimořádné události se liší a často ne zcela odpovídá teoretickým poznatkům uvedeným v teoretické části bakalářské práce. Teorie zdůrazňuje, že efektivní připravenost na mimořádné události vyžaduje nejen existenci aktualizovaných plánů, ale také pravidelná školení zaměstnanců, praktická cvičení a koordinaci s externími složkami, především se složkami integrovaného záchranného systému a krajskou veterinární správou. Tyto aspekty jsou klíčové pro zvládnutí situací, jako jsou požáry, epizootie či útoky zvířat, protože rychlá a koordinovaná reakce je nezbytná pro bezpečnost návštěvníků, zaměstnanců i zvířat.

V návaznosti na první výzkumnou otázku, zaměřenou na úroveň připravenosti vybraných zoologických zahrad, lze konstatovat, že tato úroveň je diferencovaná jak mezi jednotlivými zoologickými zahradami, tak mezi typy mimořádných událostí. Zoologická zahrada A vykazuje střední až vysokou připravenost na požár a epizootii a vysokou připravenost na útěk zvířete. Zoologická zahrada B dosahuje vysoké připravenosti na požár, střední připravenosti na epizootii a vysoké připravenosti na útěk zvířete. Zoologická zahrada C disponuje střední až vysokou připraveností na požár, avšak pouze základní připraveností na epizootii a střední připraveností na útěk zvířete. Tyto rozdíly naznačují, že připravenost není v praxi systematicky sjednocena a často závisí na konkrétních podmínkách a prioritách jednotlivých zoologických zahrad.

Z hlediska druhé výzkumné otázky, která se zaměřuje na preventivní opatření, bylo zjištěno, že všechny tři zoologické zahrady určitou formu prevence realizují, avšak její rozsah a systematickosti se liší. Zoologická zahrada A disponuje komplexním souborem opatření zahrnujícím pravidelné školení zaměstnanců, technické zabezpečení, veterinární kontroly, požární i hygienické vybavení a široké spektrum interních plánů, přičemž

důležitým prvkem je i aktivní spolupráce s externími složkami. Zoologická zahrada B má rovněž zavedená významná preventivní opatření jako je spolupráce s externími složkami, požární vybavení, karanténní zařízení, technické zabezpečení a určitý záložní zdroj energie, avšak školení je zaměřeno především na vedoucí pracovníky a některé postupy nejsou formalizovány. Zoologická zahrada C realizuje základní preventivní opatření jako jsou školení zaměstnanců, požární vybavení, technické zabezpečení a separační prostory, nicméně vykazuje nedostatky v oblasti komplexnosti plánů a systematické spolupráce s externími složkami.

Podrobnější analýza jednotlivých typů mimořádných událostí ukazuje, že v oblasti požární ochrany je obecně dosahováno vyšší úrovně připravenosti než v případě epizootie. Důvodem může být silnější legislativní ukotvení požární ochrany a častější kontrolní činnost. Naopak oblast epizootie vykazuje nedostatky zejména v absenci samostatných interních plánů a méně systematické spolupráci s krajskou veterinární správou. V případě útěku zvířat je připravenost zpravidla vyšší u zoologických zahrad, které této problematice přikládají strategický význam a disponují konkrétními scénáři a postupy pro různé druhy zvířat.

Z porovnání teoretických východisek a praktických zjištění vyplývá, že hlavní nedostatky spočívají především v nedostatečné formalizaci interních postupů, nerovnoměrném rozsahu školení zaměstnanců, a ne vždy dostatečně rozvinuté spolupráci s externími složkami. Tyto faktory mohou při mimořádných událostech vést ke zpomalení reakce a snížení efektivity zásahu.

Na základě těchto zjištění lze doporučit důslednější provázání a pravidelnou aktualizaci interní dokumentace, rozšíření školení na všechny zaměstnance včetně praktických cvičení a systematické posilování spolupráce se složkami integrovaného záchranného systému a krajskou veterinární správou. Důležité je rovněž průběžné vyhodnocování přijatých opatření a jejich přizpůsobování aktuálním rizikům. Implementace těchto opatření by mohla významně přispět ke zvýšení celkové úrovně připravenosti vybraných zoologických zahrad na konkrétní mimořádné události a ke zvýšení bezpečnosti návštěvníků, zaměstnanců i chovaných zvířat.

Závěr

Připravenost zoologických zahrad na mimořádné události představuje klíčový předpoklad jejich bezpečného a efektivního provozu. Zoologické zahrady totiž nejsou pouze místem pro pozorování zvířat a volnočasové aktivity, ale také specifickým prostředím, v němž dochází ke kontaktu lidí a zvířat, což klade zvýšené nároky na zajištění bezpečnosti.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zhodnotit připravenost vybraných zoologických zahrad na konkrétní mimořádné události. Vedlejším cílem bakalářské práce bylo zpracovat charakteristiku konkrétních mimořádných událostí ve vztahu k vybraným zoologickým zahradám.

Vedlejší cíl bakalářské práce byl naplněn již v teoretické části, která poskytla podrobné informace o vybraných mimořádných, událostech jako jsou požár, epizootie a útěk zvířete z výběhu nebo areálu zoologické zahrady. Hlavní cíl bakalářské práce byl naplněn prostřednictvím praktické části, v níž byla analyzována konkrétní opatření a úroveň připravenosti vybraných zoologických zahrad.

Zjištěné výsledky potvrzují, že systematická preventivní opatření, pravidelné školení zaměstnanců a spolupráce se složkami IZS a krajskou veterinární správou významně přispívají k efektivnímu zvládnutí mimořádných událostí a minimalizaci rizik ohrožení zvířat, zaměstnanců i návštěvníků. Současně se však prokázalo, že úroveň připravenosti se liší v závislosti na velikosti zahrady, personálním zajištění a dostupnosti finančních zdrojů.

Závěrem lze konstatovat, že stanovené cíle bakalářské práce byly splněny. Identifikace silných stránek i oblastí pro zlepšení poskytuje pevný základ pro další rozvoj preventivních opatření, zkvalitnění přípravy zaměstnanců a přispívá k ochraně zdraví a života lidí i zvířat. Připravenost zoologických zahrad na mimořádné události se tak jeví jako nezbytný předpoklad pro jejich bezpečný, efektivní a dlouhodobě udržitelný provoz.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. BARTLOVÁ, I., PEŠÁK, M. *Analýza nebezpečí a prevence průmyslových havárií II. Analýza rizik a připravenost na průmyslové havárie*. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2003. 138 s. ISBN 80-86634-30-2.
2. BLÁHA, M., PROUZA, D. *KRIZOVÉ PROJEKTY*. 1. vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. 84 s. ISBN 978-80-86708-44-7.
3. DANIELOVSKÁ, V. *Ochrana člověka za mimořádných událostí pro I. stupeň ZŠ*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Fortuna, 2003. 32 s. ISBN 80-7168-864-9.
4. FOKT, M. *Zoologické zahrady České republiky a okolních zemí*. 1. vydání. Praha: Academia, 2008. 398 s. ISBN 978-80-200-1620-1.
5. GRAY, J. *Zoo ethics : the challenges of compassionate conservation / Jenny Gray ; foreword by Joel Sartore*. First published. Clayton South, VIC, Australia: CSIRO Publishing; Ithaca and London: Comstock Publishing Associates a division of Cornell University Press, 2017, 236 s. ISBN 9781501714429.
6. HOSEY, G., MELFI, V., PANKHURST, S. *Zoo Animals: Behaviour, Management and Welfare*. 2nd Edition. Oxford University Press, 2013. 643 s. ISBN 978-0-19-969352-8.
7. KAVAN, Š., BALOUN, J. *Řízení záchranných a zabezpečovacích prací při povodních z hlediska vodohospodářských zařízení*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2013. 116 s. ISBN 978-80-87472-55-2.
8. KOLEKTIV AUTORŮ. *MODUL – A; C; I; krizové řízení při nevojenských krizových situacích, ochrana obyvatelstva, kritická infrastruktura*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2021, 335 s. ISBN 978-80-7616-097-2.
9. KOLEKTIV AUTORŮ. *MODUL – G; integrovaný záchranný systém a požární ochrana*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2020. 54, 46 s. ISBN 978-80-7616-071-2.
10. KOLEKTIV AUTORŮ. *OCHRANA OBYVATELSTVA A KRIZOVÉ ŘÍZENÍ*. 1. vydání. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. 323 s. ISBN 978-80-86466-62-0.

11. KOLEKTIV AUTORŮ. *Záchrana zvířat*. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 1998. 209 s. ISBN 80-86111-25-3.
12. NOVÁK, P., MALÁ, G., ŠOCH, M., PŘIKRYL, I. *Základy zoohygieny chovu zvířat v zoologických zahradách*. 1. vydání. Výzkumný ústav živočišné výroby Praha, v.v.i. a ZF Jihočeské univerzity České Budějovice, 2015. 266 s. ISBN 978-80-7403-139-7.
13. NOVÁK, P., MALÁ, G., ŠOCH, M., PŘIKRYL, I. *Principles of Animal Health and Management in Zoological Gardens*. First edition. Institute of Animal Science, Faculty of Agriculture University of South Bohemia, 2017. 284 s. ISBN 978-80-7403-171-7.
14. NOVÁK, P., ŠOCH, M. A KOL. *Záchrana zvířat II: zásady manipulace se zvířaty*. 1. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2003. 164 s. ISBN 80-86634-32-9.
15. PROCHÁZKOVÁ, D. *BEZPEČNOST, KRIZOVÉ ŘÍZENÍ A UDRŽITELNÝ ROZVOJ*. 1. vydání. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. 248 s. ISBN 978-80-86723-97-6.
16. PROCHÁZKOVÁ, D. *KRIZOVÉ ŘÍZENÍ, HAVARIJNÍ PLÁNOVÁNÍ A OCHRANA OBYVATELSTVA*. 1. vydání. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2009. 111 s. ISBN 978-80-86708-86-7.

Elektronické zdroje

1. 3.2.2. *Epizootie* [online]. [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=59&head=121&subhead=297>>.
2. *Biologická ohrožení* [online]. 2025 [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.dzscr.cz/jste-pripraveni/biologicke-ohrozeni/>>.
3. BYDŽOVSKÝ, J. *Požár v zoo skončil tragédií! V přístřešku uhořela vzácná zvířata* [online]. 06. 02. 2017 [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/344381-pozar-v-zoo-skoncil-tragedii-v-pristresku-uhorela-vzacna-zvirata>>.
4. *EEP – EVROPSKÝ CHOVNÝ PROGRAM* [online]. 05. 05. 2023 [cit. 2026-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoopraha.cz/zvirata-a-expozice/pomahame-jim-prezit/zakladni-informace/5783-EEP-evropsky-chovny-program>>.

5. *Evakuace* [online]. 2025 [cit. 2025-11-17]. Dostupné z WWW: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/rady-obyvatelstvu-ochrana-obyvatelstva-evakuace.aspx>>.
6. GABAJOVÁ, Z. *Zoo Hluboká se vzpamatovává z kalamity. Znovu ji otevřou v pátek 8. prosince* [online]. 05. 12. 2023 [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <https://ceskobudejovicky.denik.cz/zpravy_region/zoo-hluboka-zavreno-snih-kalamita-2023.html>.
7. *Havarijní plánování* [online]. 2025 [cit. 2025-12-04]. Dostupné z WWW: <<https://hzscr.gov.cz/clanek/krizove-rizeni-a-cnp-havarijni-planovani-havarijni-planovani.aspx>>.
8. *HISTORIE ZOO* [online]. [cit. 2026-02-24]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoohluboka.cz/historie-zoo>>.
9. *INDONÉSKÁ DŽUNGLE* [online]. [cit. 2026-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoopraha.cz/zvirata-a-expozice/kam-v-zoo/pavilony/5828-indoneska-dzungle>>.
10. *Kontakt ZOO Dvorec* [online]. [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <https://www.zoodvorec.cz/kontakt-zoo-dvorec_12.html>.
11. *Kontrola zoologické zahrady* [online]. 2026 [cit. 2026-01-09]. Dostupné z WWW: <<https://portal.gov.cz/sluzby-vs/kontrola-zoologicke-zahrady-S10148>>.
12. *Nápor sněhu nevydrželo několik voliér v Zoo Hluboká. Obnova potrvá zřejmě několik měsíců* [online]. 09. 12. 2023 [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://budejovice.rozhlas.cz/napor-snehu-nevydrzelo-nekolik-volier-v-zoo-hluboka-obnova-potrva-zrejme-nekolik-9130414>>.
13. *OCHRANA PŘÍRODY* [online]. [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoohluboka.cz/ochrana-prirody>>.
14. *Ochranářské projekty* [online]. [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <https://www.zoodvorec.cz/ochranarske-projekty_24.html>.
15. *PŘEDSTAVUJEME VÁM NAŠE EXPOZICE A PAVILONY* [online]. [cit. 2026-02-24]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoohluboka.cz/expozice-a-pavilony>>.
16. *Ptačí chřipka* [online]. 2025 [cit. 2025-11-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.ockovacentrum.cz/cz/ptaci-chripka>>.

17. *Ptačí chřipka – informace pro veřejnost* [online]. 2025 [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.svsscr.cz/zdravi-zvirat/ptaci-chripka-influenza-drubeze/informace-pro-verejnost/>>.
18. *ŘEDITELÉ PRAŽSKÉ ZOO* [online]. 22. 07. 2013 [cit. 2026-03-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoopraha.cz/vse-o-zoo/historie/43-reditele-prazske-zoo>>.
19. *Slintavka a kulhavka (SLAK). Informace o nákaze* [online]. 2025 [cit. 2025-11-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.svsscr.cz/zdravi-zvirat/slintavka-a-kulhavka/>>.
20. *Slintavka a kulhavka: důležité informace* [online]. 03. 04. 2025 [cit. 2026-01-16]. Ministerstvo zemědělství, SVS. Dostupné z WWW: <<https://bezpecnostpotravin.cz/slintavka-a-kulhavka-souhrnne-informace/>>.
21. *Základní informace o ZOO Dvorec. Historie Zoologické zahrady Dvorec* [online]. [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <https://www.zoodvorec.cz/zakladni-informace-o-zoo-dvorec_22.html>.
22. *Základní informace o ZOO Dvorec. Zastoupené kontinenty* [online]. [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <https://www.zoodvorec.cz/zakladni-informace-o-zoo-dvorec_22.html>.
23. *ZOO V ČÍSLECH* [online]. 31. 12. 2025 [cit. 2026-02-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoopraha.cz/zvirata-a-expozice/zvirata-v-cislech>>.
24. *ZTICHLÝ LES (SILENT FOREST)* [online]. [cit. 2026-02-26]. Dostupné z WWW: <<https://www.zoohluboka.cz/silent-forest>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Ústavní zákon č. 110 ze dne 22. dubna 1998 o bezpečnosti České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/1998/110?zalozka=text>>.
2. ČESKO. Zákon č. 239 ze dne 28. června 2000 o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/2000/239?zalozka=text>>.

3. ČESKO. Zákon č. 162 ze dne 18. dubna 2003 o podmínkách provozování zoologických zahrad a o změně některých zákonů (zákon o zoologických zahradách). *In: Sběrka zákonů České republiky*. 2003, částka 61. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/2003/162?odkazId=38355155&zalozka=text>>.
4. ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Vyhláška č. 246 ze dne 29. června 2001 o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci). *In: Sběrka zákonů České republiky*. 2001, částka 95. Dostupné z WWW: <<https://www.e-sbirka.cz/sb/2001/246?odkazId=63939279&zalozka=text>>.

Ostatní zdroje

1. Vlastní zpracování. *Rozhovor se zoologickou zahradou A*. 10. února 2026.
2. Vlastní zpracování. *Rozhovor se zoologickou zahradou B*. 13. března 2026.
3. Vlastní zpracování. *Rozhovor se zoologickou zahradou C*. 2. března 2026.

Seznam zkratek

BOZP – bezpečnost a ochrana zdraví při práci

ČACHOK – Česká asociace pro chov a ochranu krokodýlů

EAZA – Evropská asociace zoologických zahrad a akvárií

IZS – integrovaný záchranný systém

MU – mimořádná událost

PCO – pult centralizované kontroly

SLAK – slintavka a kulhavka

Zoo Dvorec – Zoologická zahrada Dvorec u Borovan

Zoo Hluboká – Jihočeská zoologická zahrada Hluboká nad Vltavou

Zoo Praha – Zoologická zahrada hl. m. Prahy

Seznam příloh

- I. Otázky k rozhovoru
- II. Přepis rozhovoru se zoologickou zahradou A
- III. Přepis rozhovoru se zoologickou zahradou B
- IV. Přepis rozhovoru se zoologickou zahradou C

Přílohy

Příloha I: Otázky k rozhovoru

- 1) Kolik zaměstnanců je běžně přítomno v areálu zoologické zahrady během denního provozu?
- 2) Kolik zaměstnanců zajišťuje provoz zoologické zahrady v nočních hodinách?
- 3) Jaké skupiny zvířat jsou ve Vaší zoologické zahradě zastoupeny a které z nich považujete z hlediska řešení mimořádných událostí za nejrizikovější?
- 4) Došlo již v minulosti ve Vaší zoologické zahradě k nějaké mimořádné události? Pokud ano, o jakou se jednalo?
- 5) Jaké mimořádné události považujete z hlediska provozu Vaší zoologické zahrady za nejvíce rizikové?
- 6) Má Vaše zoologická zahrada zpracovanou a schválenou dokumentaci zdolávání požárů?
- 7) Disponuje Vaše zoologická zahrada jinými interními plány či postupy pro řešení mimořádných událostí?
- 8) Jakým způsobem je Vaše zoologická zahrada připravena na požár?
- 9) Jakým způsobem je Vaše zoologická zahrada připravena na útěk zvířete z výběhu či z celého areálu zoo?
- 10) Jakým způsobem je Vaše zoologická zahrada připravena na výskyt epizootie?
- 11) Jsou zaměstnanci Vaší zoologické zahrady pravidelně školeni v oblasti přípravy a vzniku mimořádných událostí? Pokud ano, v jakých oblastech a jak často?
- 12) Probíhají ve Vaší zoologické zahradě cvičení či simulace mimořádných událostí? Pokud ano, jak často a na jaké druhy mimořádných událostí jsou zaměřeny?
- 13) Spolupracuje Vaše zoologická zahrada se složkami integrovaného záchranného systému v rámci společných cvičení nebo konzultací plánů? Pokud ano, jakým způsobem?
- 14) Má Vaše zoologická zahrada zpracovaný komunikační plán pro informování návštěvníků v případě vzniku mimořádné události v zoo (např. rozhlas, sociální síť)?
- 15) Jakým způsobem je ve Vaší zoologické zahradě vyhodnocována úroveň připravenosti na mimořádné události?
- 16) Představte si, že disponujete neomezenými zdroji. Co byste v rámci zvýšení bezpečnosti ve Vaší zoologické zahradě vybudovali nebo zavedli?

Příloha II: Přepis rozhovoru se zoologickou zahradou A

T: tazatel (autorka bakalářské práce)

R: respondent

Začátek rozhovoru.

T: Prvně bych Vám chtěla poděkovat za poskytnutí tohoto rozhovoru. Má první otázka zní: Kolik zaměstnanců je běžně přítomno v areálu zoologické zahrady během denního provozu?

R: Obvykle celkem 41 zaměstnanců. Z tohoto počtu pracuje 21 osob na zoologickém oddělení, včetně zooložky, a 12 osob na provozním oddělení. Zbývající zaměstnanci tvoří administrativu – ředitel, sekretářka, účetní oddělení a tři lektorky zajišťující vzdělávací činnost. Všichni zaměstnanci jsou zpravidla přítomni současně, ale skutečný počet přítomných se může lišit podle toho, jestli má někdo volno po službě, dovolenou, nebo je nemocný. Pak se počet přítomných osob může pohybovat i kolem 35. Ošetřovatelé i pracovníci údržby pracují i o víkendech, proto musí čerpat náhradní volno.

T: Kolik zaměstnanců zajišťuje provoz zoologické zahrady v nočních hodinách?

R: V nočních hodinách provoz areálu nezajišťuje žádný zaměstnanec. Bezpečnost je zajištěna prostřednictvím PCO a systému SMS upozornění – například v případě výpadku elektrického ohradníku obdrží zooložka a další vybraní zaměstnanci automatické upozornění a dostaví se na místo. V areálu je k dispozici ubytování, které zaměstnanci příležitostně využívají, ale žádnou noční službu běžně nikdo nevykonává.

T: Jaké skupiny zvířat jsou ve Vaší zoologické zahradě zastoupeny a které z nich považujete z hlediska řešení mimořádných událostí za nejrizikovější?

R: Máme tady zastoupeny všechny třídy živočichů, od bezobratlých po savce. Z hlediska řešení mimořádných událostí považujeme za nejrizikovější velké šelmy, zejména tygry a medvědy. Útěk velké šelmy by mohl být problém. Ze šelem u nás dosud nedošlo k úniku žádného jedince, co se týká těchto dvou druhů. Rizikovi by mohli být také jedovatí hadi. Chov jedovatých hadů v naší zoo zahrnuje pouze zmije obecné, malpolona (česky se správně jmenuje širohlavec, což je rychlý užovkovitý had), a zmije Schweizerovy, poměrně velké hady, kteří jsou nejjedovatějšími hady Evropy. Únik těchto živočichů do prostoru přístupného veřejnosti by představoval závažné bezpečnostní riziko, a to

zejména v letní sezóně, kdy areál navštíví až 2000 návštěvníků denně. Obecně tedy platí, že nejrizikovější mimořádnou událostí by mohl být útěk nebezpečného zvířete. Myslím ale, že pokud k takovému úniku v zoologických zahradách dochází, často se stává, že se to přihodí v době, kdy se v areálu nenachází návštěvníci a často ani personál, tedy například v nočních nebo v ranních hodinách.

T: Došlo již v minulosti ve Vaší zoologické zahradě k nějaké mimořádné události? Pokud ano, o jakou se jednalo?

R: Ano, k mimořádným událostem v podobě úniku zvířete v minulosti došlo. Přibližně před 20 lety utekla vlčice, která byla nově přivezena z jiné zoologické zahrady, kde byla zvyklá na prostorný výběh. Po přemístění do menšího výběhu, kde navíc byl přítomný pro ni neznámý vlk, projevovala nervozitu a hledala únikovou cestu. Nalezla zrezivělou mříž v oplocení, kterou uvolnila a opustila výběh. K útěku došlo přes den za silného deště, v době, kdy v zoo kvůli dlouhotrvajícím dešťům nebyli žádní návštěvníci a personál byl v té chvíli také v zázemí. Vlčice prošla přes provozní dvorek, kde probíhala oprava voliéry, v ten moment bez pletiva. Vlčice tedy mohla volně proběhnout do areálu zoo a poté areál zoo nepozorovaně opustila přes vstupní bránu, skrytě pod okénkem pokladny. Zvíře bylo brzy nalezeno v bažantnici v blízkosti nedalekého nádraží, kde usnulo. Jednalo se o sice vzrostlé, ale přeci jen půlroční štěně, které se jenom snažilo schovat. Vlčice na nikoho nezaútočila a byla úspěšně odchycena.

R: V nedávné době utekl z výběhu kozorožec, který chvíli běhal po areálu zoo a také plaval v sousedním rybníku. Byl odchycen v průběhu několika hodin ještě v době před otevřením zoo pro veřejnost. Veterinář ho uspál pomocí narkotizační pušky.

R: Občas nám z výběhu uteče opice – kočkodan husarský. I nyní dochází k dočasnému opuštění výběhu kočkodanem, kdy jeden mladý jedinec se naučil vyskočit na zeď ohrazující výběh a běhat po ní. Tato zvířata jsou schopna ohrazení výběhu překonat, avšak zpravidla to nedělají, protože jej vnímají jako své teritorium. K útěku dochází obvykle tehdy, když se nově příchozí zvíře z jiné zoo z počátku ve skupině necítí komfortně. V jednom takovém případě kočkodan strávil přibližně půl dne na stromě dokonce mimo areál zoo a poté se sám vrátil. Samozřejmě, v takovém případě by mohl nastat nějaký kontakt s člověkem, a opice by mohla někoho pokousat. Tady ale byl kočkodan po celou dobu sledován pracovníky zoo, kteří v případě potřeby upozorňovali procházející osoby na jeho polohu.

R: Několikrát, i když hodně zřídka, vyskočil z výběhu i klokan. To se stává zase jen, když se přihodí něco mimořádného – přijde nové zvíře nebo se klokan něčeho lekne, pak může přeskočit nízký plot. Zpravidla se ale záhy do výběhu sám zase vrátí, protože se mimo něj v neznámém prostředí necítí v pohodě.

R: K závažné mimořádné události došlo při uštknutí zoologa zmijí Schweizerovou. Je to nejjedovatější had Evropy. Zoolog byl převezen záchrannou službou do nemocnice, kde se nějakou dobu léčil a plně se uzdravil. Had přitom z terária neunikl. Opět se to přihodilo v ranním čase, kdy zoo ještě nebyla pro veřejnost otevřená. V každém případě manipulace s jedovatými hady v pavilonu plazů vždy probíhá za uzamčenými dveřmi a v přítomnosti dvou chovatelů, bez přítomnosti veřejnosti.

R: Pak jsou tady mimořádné události technického charakteru. Ve vnitřní expozici nosálů došlo k drobnému požáru, kdy zvíře strhlo halogenové svítidlo, které zapálilo dřevěnou stěnu ubikace. Hasiči byli přivoláni preventivně, přičemž škoda byla minimální. Asi bychom to zvládli sami.

R: Nejzávažnější technickou mimořádnou událostí poslední doby byla sněhová kalamita na počátku prosince 2023, kdy v průběhu několika hodin napadlo mimořádně velké množství mokrého sněhu. Zatížení sněhem způsobilo zřícení řady voliér, přičemž část ptáků unikla. Někteří ptáci se vrátili sami, ostatní byli odchyceni ve zřícených voliérách. Kalamita zároveň způsobila přerušení elektrických ohradníků a značné materiální škody.

R: Mezi nepříjemné mimořádné události patří zaplavení čistírny odpadních vod při vydatných srážkách.

R: A nepříjemnou mimořádnou událostí jsou i výpadky elektrické energie. Plánované výpadky jsou oznamovány předem a zoo je na ně připravena. Neplánované výpadky, způsobené například pádem stromů na vedení, jsou problematické zejména v zimním období, kdy je elektřina jedním z hlavních zdrojů vytápění. V takovém případě jsou přenosné naftové elektrocentrály zapojovány ručně a nasazeny na nejkritičtější místa, aby mohlo být vytápění obnoveno.

R: V době pandemie COVID-19 hrozilo riziko, že by všichni zaměstnanci pečující o zvířata mohli být současně umístěni do karantény. Jako preventivní opatření byl personál rozdělen do dvou směn, které se vzájemně nepotkávaly, čímž byla zajištěna nepřetržitá péče o zvířata.

T: Jaké mimořádné události považujete z hlediska provozu Vaší zoologické zahrady za nejvíce rizikové?

R: Z těch, které nás postihly, za nejvíce rizikové považujeme dlouhodobý výpadek elektrické energie, mimořádně silnou sněhovou kalamitu a útěk nebezpečného zvířete.

T: Má Vaše zoologická zahrada zpracovanou a schválenou dokumentaci zdolávání požárů?

R: Dokumentace zdolávání požárů v podobě, jakou asi máte představu, zpracována spíše není. Máme k dispozici požární směrnice, pokyn ředitele vymezující povinnosti zaměstnanců a požární řád pro celý areál, včetně samostatného požárního řádu pro sklad sena. Problematika požární ochrany je řešena ve spolupráci s hasičským záchranným sborem už ve fázi projektování staveb. S existencí dokumentace zahrnující popis rozmístění hydrantů a dalších prvků požární ochrany si nejsem jistý.

T: Disponuje Vaše zoologická zahrada jinými interními plány či postupy pro řešení mimořádných událostí?

R: Ano. Máme pohotovostní plány pro případ úniku zvířete, přičemž zvláštní plán je zpracován pro únik nebezpečného zvířete. Dále existuje vnitřní pokyn upravující práci s jedovatými hady.

T: Jakým způsobem je Vaše zoologická zahrada připravena na požár?

R: Zoo má zpracované požární směrnice a každé dva roky se provádí školení zaměstnanců v oblasti požární ochrany. Areál je vybaven hasicími přístroji, mnoha vodními nádržemi a jezírky, která se dají využít jako požární nádrže, a zoo sama leží na břehu velkého rybníka využitelného jako zdroj vody pro hašení.

T: Jakým způsobem je Vaše zoologická zahrada připravena na útěk zvířete z výběhu či z celého areálu?

R: Máme k dispozici pohotovostní plány pro případ úniku zvířete, takže každý zaměstnanec ví, co má v takovém případě dělat. Noví zaměstnanci jsou proškoleni před nástupem do práce a školení jsou pravidelně opakována. Na určeném místě jsou připraveny odchytové prostředky odpovídající různým druhům zvířat – sítě, podběráky,

speciální rukavice a háčky pro práci s jedovatými hady, smyčky, kleště, vrhací sítě na ptáky a narkotizační puška. Veterinář disponuje také foukačkou pro aplikaci sedativ.

R: Výběhy a voliéry jsou konstruovány tak, aby splňovaly technické parametry bezpečného chovu – ať už je to odpovídající výška a převis oplocení, elektrický ohradník nebo pevnost materiálu, a u tygrů také vodní příkop s předepsanou šířkou a hloubkou. Na vybraných místech je instalováno vícenásobné jištění, například barevně označené západky umožňující vizuální kontrolu uzavření klecí se šelmami, jako jsou tygři a medvědi, a k tomu navíc samozřejmě uzamčení zámekem.

R: Při úniku menšího zvířete si personál zpravidla poradí vlastními silami. V případě potřeby mohou být přivolány složky integrovaného záchranného systému – hasiči nebo policie (například hasiči pomáhali při odchytu kozorožce). Vždy je bezodkladně kontaktován veterinář, zoolog nebo zástupce zoologa, který řídí zásah. I při úniku neagresivního zvířete, pokud je to mimo areál, bývá informována policie, neboť zvíře může vběhnout na silnici a způsobit dopravní nehodu.

T: Jakým způsobem je Vaše zoologická zahrada připravena na výskyt epizootie?

R: To už je asi aktuálnější téma. V poslední době většinou asi hrozí hlavně ptačí chřipka a potom nedávno bylo riziko slintavky a kulhavky. Zoo je v pravidelném kontaktu s krajskou veterinární správou, se kterou si vyměňuje informace o aktuální epidemiologické situaci v regionu. Veterinární správa provádí v areálu pravidelné kontroly a poskytuje doporučení. V případě výskytu epizootie, jako je ptačí chřipka nebo slintavka a kulhavka, zoo přijímá tato opatření: pozastavení příjmu a vývozu ohrožených druhů zvířat (kopytníci při slintavce a kulhavce, ptáci při ptačí chřipce). To se týká i záchranné stanice pro handicapované živočichy, kterou zoo provozuje. I mimo tyto výskyty jsou všechna přijímaná zvířata vyšetřována veterinářem v ošetřovně. Pro případ výskytu nějaké epizootie jsou u vstupů do areálu instalovány dezinfekční rohože pro vozidla i zaměstnance. V případě slintavky a kulhavky to bylo i u vstupu do zoo pro návštěvníky.

R: Nejradiálnějším opatřením je možnost uzavření zoo nebo některé z expozic pro veřejnost.

R: Také máme připravené jednorázové ochranné oděvy pro případ nutnosti. Volně otevřené ptačí výběhy jsou od doby prvního výskytu ptačí chřipky zasíťovány, aby byl

zamezen kontakt s volně žijícími ptáky, a v případě zhoršené situace je pak krmení podáváno výhradně v zastřešených krmítkách.

T: Jsou zaměstnanci Vaší zoologické zahrady pravidelně školeni v oblasti přípravy a vzniku mimořádných událostí? Pokud ano, v jakých oblastech a jak často?

R: Ano, zaměstnanci jsou pravidelně školeni. Školení požární ochrany a školení v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci probíhají jednou za dva roky. Každý nový zaměstnanec je proškolen před nástupem do práce. Vybraní pracovníci provozního oddělení jsou vyškolenými kotelníky a zajišťují obsluhu plynových kotlů. Jsou prováděny pravidelné revize externími firmami, přičemž revize zahrnují i elektrické spotřebiče jako preventivní opatření proti vzniku požáru.

R: Součástí školení BOZP je i problematika protipožární prevence nebo úrazu elektrickým proudem a také úniku zvířat (například nutnost kontroly uzamčení výběhů a podobně). V tom je zoo trochu specifická.

T: Probíhají ve Vaší zoologické zahradě cvičení či simulace mimořádných událostí? Pokud ano, jak často a na jaké druhy mimořádných událostí jsou zaměřeny?

R: Neprobíhají, jejich zavedení je ale zvažováno.

T: Spolupracuje Vaše zoologická zahrada se složkami integrovaného záchranného systému v rámci společných cvičení nebo konzultací plánů? Pokud ano, jakým způsobem?

R: Ke konzultacím dochází zejména už v průběhu projektových a stavebních prací.

R: Jinak s nimi spolupracujeme spíše na posilování povědomí o prevenci u veřejnosti, kdy se složky integrovaného záchranného systému účastní našich akcí pro veřejnost, kde mají svá stanoviště. Zoo naopak zajišťuje školení pro pracovníky městské a státní policie v otázkách odchytu zvířat a manipulace s nimi. Díky tomu máme výborné vzájemné vztahy.

R: Spolupráce probíhá rovněž při záchraně handicapovaných zvířat v přírodě, například v případě, že se ke zraněnému zvířeti nelze dostat. Díky vzájemné blízkosti a dobrým vztahům je pak možné operativně řešit vzniklé situace.

T: Má Vaše zoologická zahrada zpracovaný komunikační plán pro informování návštěvníků v případě vzniku mimořádné události?

R: Písemný komunikační plán zpracovaný nemáme, ale máme tady možnosti, jak veřejnost informovat. Především je v areálu zoo místní rozhlas ovládaný z ústředny (u pokladny zoo), na niž je napojeno i několik zaměstnaneckých telefonů. Interní komunikace mezi zaměstnanci probíhá prostřednictvím mobilních telefonů nebo vysílaček. Veřejnost je informována prostřednictvím sociálních sítí. Zoo má dobré vztahy s médii a v případě potřeby jim zasílá tiskové zprávy.

T: Jakým způsobem je ve Vaší zoologické zahradě vyhodnocována úroveň připravenosti na mimořádné události?

R: Systematické vyhodnocování úrovně připravenosti, jaké si asi představujete, u nás neprobíhá. V rámci školení jsou ale zaměstnanci podrobováni ověřovacímu testu. Součástí hodnocení připravenosti jsou pak především pravidelné revize technických zařízení a spolupráce se složkami integrovaného záchranného systému.

T: Představte si, že disponujete neomezenými zdroji. Co byste v rámci zvýšení bezpečnosti ve Vaší zoologické zahradě vybudovali nebo zavedli?

R: Jako prioritu bych osobně označil zlepšení oplocení areálu. Stávající oplocení je v některých částech zastaralé. Ideálním řešením by bylo vybudování dvojitého oplocení – vnějšího pro veřejnost a vnitřního pro zvířata – s bezpečnostní zónou mezi nimi, která by výrazně snížila riziko úniku zvířete mimo areál.

R: Dále by bylo žádoucí rozšíření kamerového systému, který v areálu sice již existuje, ale jeho pokrytí není dostatečné. To je poměrně nákladná věc.

R: Významným přínosem by bylo vybudování karantény. Zoo v současné době disponuje pouze izolačními prostory, které plnohodnotnou karanténu nenahrazují. Ideální by bylo samostatné zařízení s odpovídajícím veterinárním vybavením, případně umístěné mimo areál zoo.

R: Určitě bychom potřebovali nějaký automatický velkokapacitní záložní generátor s přímým napojením na rozvodnou síť, který by zajistil nepřerušené napájení při výpadku elektrické energie a eliminoval rizika spojená s výpadkem vytápění.

R: A v neposlední řadě by bylo dobré zvážit zasítování výběhů velkých šelem, což by si přáli zejména někteří chovatelé, jak je tomu v některých zahraničních zoologických zahradách. Zasítování nerezovými sítěmi je ale velmi finančně náročné řešení a v tuzemských podmínkách není úplně běžné, avšak výrazně by zvýšilo bezpečnost chovu. Tyto nerezové sítě u nás máme použité jen na několika místech v lehčí variantě. Ale spíš pro estetičtější vzhled oproti klasickému pletivu.

R: No, a to bude asi všechno.

T: Dobře. Já Vám moc děkuji za poskytnuté odpovědi.

Konec rozhovoru.

Příloha III: Přepis rozhovoru se zoologickou zahradou B

T: tazatel (autorka bakalářské práce)

R: respondent

Začátek rozhovoru.

T: Na začátku bych Vám chtěla poděkovat za Váš čas a myslím, že můžeme tedy pomalu začít. Má první otázka je: Kolik zaměstnanců je běžně přítomno v areálu zoologické zahrady během denního provozu?

R: Obecně většinou je to okolo 250 lidí, záleží na ročním období, a i na tom, že se zaměstnanci dělí na kmenové zaměstnance a na tzv. stafáky. Stafáci jsou tradičně nejvíce přes léto, kdy je v zoo nejvíce návštěvníků, jsou u vstupů, dělají různé akce a těch kmenových zaměstnanců je tu na denní bázi o trochu méně, ale 250 lidí je tady každý den.

T: Kolik zaměstnanců zajišťuje provoz zoologické zahrady v nočních hodinách?

R: Máme tady ostrahu. Ta je na třech místech, kde sedí jeden až dva, podle toho, kdy se různě prostrídávají a plus jsou zde chovatelé. To se zase dělí podle toho, v jakém stavu chov je. To znamená, že když se očekávají přírůstky a je nutné noční provoz hlídat, tak jich je tu více a když je v provozu klid, tak jich je méně. Samozřejmě, pokud se očekává velký porod či porod významného zvířete, tak je tu lidí více, například maximálně 10 lidí, ale spíše méně. Také jsou lidé připraveni i na telefonu, a tak no. Máme i lidi na dojezd, kteří jsou připraveni v případě nějaké údržby, kdyby se něco stalo.

T: Tak. Jaké skupiny zvířat jsou ve Vaší zoologické zahradě zastoupeny a které z nich považujete z hlediska řešení mimořádných událostí za nejrizikovější?

R: Zastoupeny jsou podle mě úplně všechny. A nejrizikovější jsou obecně velká zvířata a kočkovité šelmy. Máme tu tygry, lvy, máme tu celý pavilon kočkovitých šelem. Také by určitě nebylo příjemné, kdyby utekli sloni, hroši a vůbec obecně lidoopi. Myslím i ta zvířata, která mohou být nebezpečná pro lidi. To znamená čím větší a čím dravější, masožravější, plus člověk neví, co zvíře může v té situaci udělat.

T: Došlo již v minulosti ve Vaší zoologické zahradě k nějaké mimořádné události? Pokud ano, o jakou se jednalo?

R: Nejvíce komunikovatelný byl asi útěk orangutanů, což jsou natolik šikovní primáti, co dokázali rozplést síť a vylézt nahoru. Dostali se až na střechu a bylo náročné je sundat dolů, ale nic se naštěstí nestalo. Oni jsou hrozně vynalézaví a nějakým způsobem se jim povedlo tu síť rozplést, tak se následně vždy udělá nějaké zabezpečení, tak, aby se to nestalo znovu.

R: Pamatuji si, že tenkrát utekl i fenek. Ten se naháněl pak i ve spolupráci s veřejností, ale našel se a vrátil se zdravý zpátky. Občas se to prostě stane, hlavně u těch malých zvířat. U těch nebezpečných by to zabezpečení mělo být takové, že by se nic stát nemělo.

R: Dále jsme tu měli dvě vlny povodní. Jedna horší než druhá. Jedna měla rychlý nástup, to bylo v roce 2002 a pak byla druhá v roce 2013, která najížděla pomaleji, ale šla zase výš. Musely se některým zvířatům předělat pavilony na vyšší či jsme je přesunuli nahoru.

T: Jaké mimořádné události považujete z hlediska provozu Vaší zoologické zahrady za nejrizikovější?

R: Za nejrizikovější v rámci nebezpečí pro návštěvníky to může být únik nějakého zvířete nebo útok jedince, jako se bohužel stalo i na Filozofické fakultě.

T: Má Vaše zoologická zahrada zpracovanou a schválenou dokumentaci zdolávání požárů?

R: Ano, máme.

T: Disponuje Vaše zoologická zahrada jinými interními plány či postupy pro řešení mimořádných událostí?

R: Máme velký povodňový plán, což je to stěžejní a který se nás týká. Ten je ve spolupráci s magistrátem, kde je vydefinováno, kam se volá, kdo co organizuje a podobně. To se každoročně novelizuje a schvaluje jednak tady s městskou částí, tak s magistrátem, aby se vědělo, jak bude komunikace probíhat. Takhle jsme vlastně i na ostatní potenciální přírodní katastrofy připravení. Tím, že máme otevřeno 365 dní v roce, tak málokdy nás něco donutí to tu zavírat. Stalo se to, když je vichřice a můžou padat stromy nebo něco jiného nebezpečného a bezpečnost je pro nás na prvním místě samozřejmě. Školitel BOZP má toto na starosti a veškeré dokumenty k tomu on připravuje, které my pak

schvalujeme, podepisujeme a připomínkujeme. Máme jich celou řadu. I havarijní plán. Hodně se zaměřujeme i na blackout.

T: Jakým způsobem je Vaše zoologická zahrada připravena na požár?

R: Na to nedá vlastně nikdy moc připravit, ale na druhou stranu tu máme na každé budově hasicí přístroje. Máme tady dva lidi, kteří se obecně starají o bezpečnost a v tom je schované všechno, například, kde máme hasicí přístroje, každé dva roky probíhají revize, na každé budově hned za vstupem je požární řád. Zoologická zahrada každý rok prochází i kontrolou. Všude jsou provozní řády a řády, jak se chovat v rámci požáru. Máme spoustu směrnic, které nám říkají, jak se máme chovat, když se něco stane. Zároveň v rámci měkkých cílů připravujeme i kooperaci s Hasičským záchranným sborem, abychom měli naučené postupy, co se stane, když támhle hoří. Když to zjednoduším, tak víme, že máme utíkat, ale zároveň abychom věděli, jak minimalizovat ztráty a kudy je pustit, aby se tam dostali co nejrychleji.

T: Jakým způsobem je Vaše zoologická zahrada připravena na útěk zvířete z výběhu či z celého areálu zoo?

R: Záleží, na které zvíře. Zvířata, kterých je podle mě velká většina, těch méně nebezpečných, jako je nějaký pták, když uletí, tak ho budeme hledat, ale nic zásadního se neděje. U těch více nebezpečných, tam připravujeme s Policií ČR postupy, abychom věděli, na koho se obrátit, jak to vykomunikovat a podobně.

R: Máme spoustu různých plánů, každá budova má nějaký postup, jak se chovat v rámci útěku, ale nemáme centralizovaný systém, abychom věděli, že když uteče konkrétní zvíře, jak se zachovat. To je ve fázi příprav.

R: Dalším problémem je v rámci blackoutu, kdy přestanou fungovat elektrické ohradníky. To znamená, že „nebezpečnější zvířata“ mají i dvojí chránění. Něco, co není vázané na elektřinu, takže nějaké zábradlí, přes které zvířata nepřejdou. U složitějších pavilonů se i snažíme zajistit nezávislý přívod energie skrze diesel agregáty, které by alespoň nějaké minimum utáhly.

T: Jakým způsobem je Vaše zoologická zahrada připravena na výskyt epizootie?

R: Teď bojujeme s ptačí chřipkou. Obecně nejsme ti, kteří by to řídili, ale většinou to řídí daná instituce jako krajská veterinární správa ve spolupráci s naším vrchním

zvěrolékařem. Ti nám říkají, co máme přesně dělat a tak. Obecně je to tak, že když je takováto situace, tak se snažíme zvířata oddělit od sebe, potenciálně zasažené dát do karantény, kterou tu máme. Přežili jsme prasečí chřipky, teď bojujeme s ptáčí, dříve se i řešila dlouhou dobu slintavka a kulhavka, která nás naštěstí nezasáhla. S každým příchodem každé takové té pandemie, epidemie, se snažíme připravovat. Máme všude dezinfekce, rohože jsou na každém pavilonu, teď na každém pavilonu s ptáky, a řídí si to krajská veterinární správa se zoologickým útvarem. Máme vstupní zákazy, kdo kam může a nemůže. Celkově platí, že jako první se to vždy musí dozvědět krajská veterinární správa a ta nám říká, co dělat dál. Máme tu i vedoucího veteriny a ten má pod sebou určité lidi, ty si to pak řídí a dávají ty povely a společně spolupracují s vrchním chovatelem daného úseku.

T: A jsou zaměstnanci Vaší zoologické zahrady pravidelně školeni v oblasti přípravy a vzniku mimořádných událostí? Pokud ano, v jakých oblastech a jak často?

R: Ne všichni. Jelikož máme velké množství zaměstnanců, tak to tu máme rozdělené tak, že školením prochází vedoucí konkrétních oddělení, ten, kdo je za danou věc odpovědný. Máme manuály, které nám říkají, kdo je za co zodpovědný a ti chodí na daná školení.

T: Probíhají ve Vaší zoologické zahradě cvičení či simulace mimořádných událostí? Pokud ano, jak často a na jaké druhy mimořádných událostí jsou zaměřeny?

R: Aktuálně ji máme ve fázi příprav. Řešíme, jak bude velká. Vše řešíme s Policií České republiky. Občas tu mají cvičení i hasiči, ale to spíše proto, že požadavek přijde od nich. Policie říkala, že tyto akce dělá a že do toho zainteressuje i Hasičský záchranný sbor i Záchranou zdravotnickou službu. My chceme hlavně vědět, že jsme na to připravení. Protože dle informací jsme se shodli, že jsou právě tak dvě situace, které jsou nejpravděpodobnější. Jedna věc je právě ten útěk zvířete a druhá je ta, že sem přijde někdo nebo se zradikalizuje nějaký bývalý zaměstnanec nebo něco takého. To jsou ty primární.

T: Spolupracuje Vaše zoologická zahrada se složkami integrovaného záchranného systému v rámci společných cvičení nebo konzultací plánů? Pokud ano, jakým způsobem?

R: Určitě, máme manuály i na to, že když tu dojde třeba k úrazu, tak aby se vědělo, kudy má sanitka jet, a to řídí návštěvnické centrum. Také tu děláme hasičské testování a cvičení na lanovce. A s policisty tu zase řešíme, když se tu třeba něco ztratí. Jsme tedy se všemi

těmito složkami v úzké spolupráci. Máme i adresář lidí, abychom věděli, na koho se obrátit. Konzultujeme i s Policií ČR již zmíněné plány.

T: Má Vaše zoologická zahrada zpracovaný komunikační plán pro informování návštěvníků v případě vzniku mimořádné události v zoo (např. rozhlas, sociální sítě)?

R: Máme místní rozhlas. Příliš často ho sice nevyužíváme, ale je funkční a pravidelně testován. Používáme ho primárně na takové té denní bázi, když oznamujeme návštěvníkům, že se zoo zavírá a tak podobně. Jinak ho máme připravený i na situace, kdyby se něco dělo. Má to na starosti návštěvníkový servis, jelikož je to primárně pro návštěvníky. Zároveň tu máme i interní směrnice, kdo má co komunikovat. Jednak vůči návštěvníkům, na to máme tiskové oddělení. Máme i sociální sítě, což je čistě tisková záležitost.

T: Jakým způsobem je ve Vaší zoologické zahradě vyhodnocována úroveň připravenosti na mimořádné události?

R: Na toto téma úplně zatím ne. Nicméně připravujeme v blízké době školení s Policií České republiky, kteří nás budou školit ve smyslu jako jak poznat, že se někdo radikalizuje. Ale nemáme moc jako jak vyhodnocovat, jak jsme připravení. Děláme toto v úplně jiném oboru, a to v IT, kde to jde snáz. Na druhou stranu zase vedoucí BOZP má na starosti novelizovat všechny směrnice.

T: Představte si, že disponujete neomezenými zdroji. Co byste v rámci zvýšení bezpečnosti ve Vaší zoologické zahradě vybudovali nebo zavedli?

R: Určitě bychom se věnovali nějakým způsobem zasíťování. Také aby mohl všude být elektronický systém čehokoliv, dotykových kiosků, aby všude byla wifi.

R: Z pohledu provozu bych se rád věnoval tomu, aby se tu upgradovalo to, co tu už máme než naopak rychlý rozvoj.

R: V rámci blackoutů tu máme sice generátory, ale není toho moc. Máme je na nejzásadnějších místech, například u zvířat, která potřebují určitou teplotu. No, a to je asi vše.

T: Tak jo, já Vám moc děkuji za Vaše odpovědi.

Konec rozhovoru.

Příloha IV: Přepis rozhovoru se zoologickou zahradou C

T: tazatel (autorka bakalářské práce)

R: respondent

Začátek rozhovoru.

T: Nejprve bych Vám chtěla poděkovat za poskytnutí rozhovoru. Má první otázka zní: Kolik zaměstnanců je běžně přítomno v areálu zoologické zahrady během denního provozu?

R: Počet zaměstnanců se liší dle ročního období. V letní části roku to je zpravidla 15 zaměstnanců plus 8–10 sezónních pracovníků. Mimo hlavní sezónu se jedná o 12 pracovníků na hlavní pracovní poměr.

T: Kolik zaměstnanců zajišťuje provoz zoologické zahrady v nočních hodinách?

R: Noční pracovníky nemáme. Objekt je hlídán kamerovým systémem. Vzhledem k tomu, že v zoo bydlí majitelé, není důvod zabezpečovat nočními pracovníky.

T: Jaké skupiny zvířat jsou ve Vaší zoologické zahradě zastoupeny a které z nich považujete z hlediska řešení mimořádných událostí za nejrizikovější?

R: Kompletní seznam zvířat je k dispozici na našich webových stránkách. Mezi riziková zvířata je možné zařadit kobry a šelmy.

T: Došlo již v minulosti ve Vaší zoologické zahradě k nějaké mimořádné události? Pokud ano, o jakou se jednalo?

R: Ano, mimořádnou událostí byl požár hlavní budovy v roce 2012.

T: Jaké mimořádné události považujete z hlediska provozu Vaší zoologické zahrady za nejrizikovější?

R: Jsou to již zmiňované požáry a jiné živelné katastrofy. S nimi se mohou také spojovat úniky zvířat.

T: Má Vaše zoologická zahrada zpracovanou a schválenou dokumentaci zdolávání požárů?

R: Ano.

T: Super. Disponuje Vaše zoologická zahrada jinými interními plány či postupy pro řešení mimořádných událostí?

R: Samozřejmě, že ano. Máme například vypracovaný havarijní plán.

T: Jakým způsobem je Vaše zoologická zahrada připravena na požár?

R: V objektu jsou umístěné hasicí přístroje, které pravidelně procházejí revizními kontrolami, probíhá školení zaměstnanců a probíhají preventivní opatření proti vzniku požáru.

T: Jakým způsobem je Vaše zoologická zahrada připravena na útěk zvířete z výběhu či z celého areálu zoo?

R: Zaměstnanci jsou pravidelně proškolení v preventivních opatřeních při úniku zvířete. K dispozici jsou odchytové pomůcky, uspávací zbraně, přepravky a klece, separační prostor pro zvířata dle druhu. Máme k dispozici kontakty na zástupce dotčených orgánů, značení únikových tras pro návštěvníky. Probíhá i kontrola oplocení areálu a tak dále.

T: Jakým způsobem je Vaše zoologická zahrada připravena na výskyt epizootie?

R: V praxi jsme si již vyzkoušeli připravenost na ohrožení chovu zvířat s epidemiologickými chorobami. V areálu jsou pro tento případ vymezeny prostory pro umístění zvířat po dobu nezbytně nutnou, dezinfekční prostředky a materiály k ochraně lidí a zvířat, zamezení šíření chorob. Máme informační tabulky a také systém, který umožňuje rychlé předávání informací a komunikaci se zaměstnanci.

T: Jsou zaměstnanci Vaší zoologické zahrady pravidelně školeni v oblasti přípravy a vzniku mimořádných událostí? Pokud ano, v jakých oblastech a jak často?

R: Ano, školení probíhá v návaznosti na danou situaci a dle potřeb.

T: Probíhají ve Vaší zoologické zahradě cvičení či simulace mimořádných událostí? Pokud ano, jak často a na jaké druhy mimořádných událostí jsou zaměřeny?

R: Tento způsob cvičení zatím v naší zoo neproběhl. Je ve fázi příprav.

T: Spolupracuje Vaše zoologická zahrada se složkami integrovaného záchranného systému v rámci společných cvičení nebo konzultací plánů? Pokud ano, jakým způsobem?

R: Doposud nebyla příležitost. Navazuji na předchozí odpověď, jedná se o fázi příprav.

T: Má Vaše zoologická zahrada zpracovaný komunikační plán pro informování návštěvníků v případě vzniku mimořádné události v zoo (např. rozhlas, sociální sítě)?

R: Ano, má vypracovaný. Ke komunikaci s veřejností používáme sociální síť.

T: Jakým způsobem je ve Vaší zoologické zahradě vyhodnocována úroveň připravenosti na mimořádné události?

R: Nevyhodnocujeme.

T: Tak a poslední otázka. Představte si, že disponujete neomezenými zdroji. Co byste v rámci zvýšení bezpečnosti ve Vaší zoologické zahradě vybudovali nebo zavedli?

R: Vždy se dá něco zlepšovat. Pokud vše funguje, jak má, je zbytečné to měnit.

T: Super. Za mě je to všechno a moc Vám děkuji za Váš čas.

Konec rozhovoru.